

Zita Aušrelė Kučinskienė

Vilniaus universiteto ligoninės
Santaros klinikų
Laboratorinės medicinos centro
istorijos metmenys:
nuo įsikūrimo 1983 m. iki 2020 m.

Vilnius 2021

Laboratorinė medicina nuo seno apibrėžiama kaip mokslas, skirtas kliniškai svarbiai informacijai kurti analizuojant biologinių skysčių ir audinių sudėtį, struktūrą, jų medžiagų koncentraciją. Per savo ilgą istoriją, kaip mokslinė disciplina, prasidėjusi dar XIX amžiuje, laboratorinė medicina (vadinama ir laboratorine diagnostika) šiais laikais suteikia neįkainojamos informacijos priimant klinikinius sprendimus, t. y. nustatant ligos diagnozę. Nors vis dar yra diskutuojama apie diagnostinių tyrimų svarbą visam klinikiniam diagnostiniam procesui, tačiau sutariama, kad laboratoriniai tyrimai apie 70 % lemia priimant galutinius sprendimus, daug diagnozių yra negalimos be laboratorinių duomenų. Nors neretai laboratoriniai tyrimai klinikistų yra suvokiami kaip įprastas reikmuo, o laboratorinė medicina suprantama kaip nebūtinai paisoma disciplina, tačiau daug tyrimų lėmė revoliucinius pokyčius diagnozuojant tam tikras ligas, jas gydant ar jų išvengiant. Tai, pavyzdžiui, pasakytina apie infekcinių ligų diagnostiką, didelio jautrumo širdies troponino nustatymą diagnozuojant miokardo infarktą, hemoglobino A1C tyrimo svarbą gydant cukrinį diabetą, procalcitonino nustatymą sunkių bakterinių infekcijų diagnostikai, jautrumo antibiotikams tyrimus ar natriurezinio peptido tyrimą ankstyvai širdies nepakankamumo diagnostikai ir gydymui. Laboratorija yra ne tik atliekantis tyrimus sveikatos priežiūros įstaigos padalinys. Ji atsako ir už šių tyrimų kokybę (tam egzistuoja kokybės kontrolės sistema), diegia naujus tyrimo metodus, konsultuoja gydytojus ir pacientus.

Lietuvoje laboratorinė medicina turi senas tradicijas. Vilniaus universiteto ligoninės istorija glaudžiai susijusi ir su jos laboratorine tarnyba.

O istorija prasidėjo taip...

1976–1983 m. pastatyta Respublikinė Vilniaus klinikinė ligoninė (Sanitariškių g. 2) ir į naująjį kompleksą iš Respublikinės Vilniaus klinikinės Raudonojo Kryžiaus ligoninės ir Vilniaus miesto universitetinės ligoninės perkelta Konsultacijų poliklinika ir stacionaro skyriai. Tuo metu ligoninės vyriausiasis gydytojas Vytautas Žygas pasirašė įsakymą: „Remiantis TSRS SAM 1977.05.30 įsakymo Nr. 510 10 punktu nuo 1983.09.01 skirti Respublikinės Vilniaus klinikinės ligoninės (toliau – ligoninės) sujungtų diagnostikos laboratorijų vedėja VVU Medicinos fakulteto docentę Kučinskienę Zitą. Pagrindas: VVU Medicinos fakulteto Dekano prof. S. Pavilionio 1983.07.04 sutikimas. Įsak. Nr. 204-08-26.“ Iki šios datos ligoninės laboratorijai, kuri neseniai buvo persikėlus iš Raudonojo Kryžiaus ligoninės, vadovavo gydytoja-laborantė Algimanta Duobienė. Minėtame įsakyme, pagal vyr. gydytojo V. Žygo patvirtintą laboratorijų struktūrą bei darbuotojų sąrašą, veikė šios laboratorijos ir jų poskyriai.

1. Klinikinės diagnostikos laboratorija – atsakinga gydytoja-laborantė Algimanta Duobienė.

Laboratorijoje veikė:

1.1. Konsultacinės poliklinikos laboratorijos padalinys. Personalą sudarė 2,5 gydytojo-laboranto etato (atsakinga Algimanta Duobienė ir Asta Jonelienė), 6 felčerio-laboranto etatai (Ieva Jasilionienė, Stasė Bartkutė, Roma Misiūnaitė, Regina Staškevičienė, Aurelija Skarbaliūtė, Raida Šerkšnytė), 4 laboranto etatai (Ieva Jasilionienė, Stasė Bartkutė, Roma Misiūnaitė, Janina Kinderevičienė, Aurelija Skarbaliūtė), iš kurių 1 etatas skirtas gastroenterologiniams laboratoriniams tyrimams (Ona Liutkevičienė).

nė). Šiam konsultacinės poliklinikos laboratorijos padaliniui priklausė:

1.1.1. Medicininės genetikos poskyris, kuriame buvo 3 gydytojo-laboranto etatai (Vaclovas Jurgelevičius, Aušrelė Matukevičiūtė), 3 felčerio-laboranto etatai (Elvyra Bacevičienė, Vilija Karčinskienė), 1 laboranto etatas (Elvyra Bacevičienė, Vilija Karčinskienė). Šis poskyris 1987 m. tapo atskira Medicininės genetikos laboratorija (centru), kurios vadovu paskirtas vyr. mokslo darbuotojas, biol. m. kandidatas Vaidutis Kučinskas;

1.1.2. Alergologijos poskyris (1 gydytojo-laboranto etatas), kuriame dirbo Asta Jonelienė;

1.2. Kraujo perpylimo laboratorijos padalinys, kuriame buvo 0,5 gydytojo-laboranto etato (Jelena Volkova) ir 1 felčerio-laboranto etatas (Raida Šerkšnytė);

1.3. Stacionaro laboratorijos padalinys, kuriame buvo 7,5 gydytojo-laboranto etato (Regina Viburienė, Ona Leleikienė, Nina Jakubovič, Irena Bogušienė, Liucija Avižėnienė, Algimanta Duobienė, Ona Pranskėtienė, Birutė Baliūnienė, Jelena Volkova), 16 felčerio-laboranto etatų (Rūta Čižikaitė, Nijolė Plauskaitė, Janina Puidokaitė, Diana Diržytė, Ilona Naruševičiūtė, Dangira Jurgaitytė, Gražina Šabonaitė, Gražina Petrauskaitė, Elvyra Baliūnienė, Nijolė Kadikinaitė, Janina Snabaitytė, Violeta Jusevičiūtė, Lina Luišytė, Audronė Karčiauskaitė, Giedrė Sakalauskytė, Jūratė Sakavičiūtė), 8,75 laboranto ir budinčio laboranto etato (Stanislava Kareckienė, Rūta Čižikaitė, Nijolė Plauskaitė, Janina Puidokaitė, Diana Diržytė, Ilona Naruševičiūtė, Dangira Jurgaitytė, Gražina Šabonaitė, Gražina Petrauskaitė, Elvyra Baliūnienė (ji dirbo australietiško antígeno nustatymo poskyryje), Nijolė Kadikinaitė, Janina Snabaitytė, Vilija Jusevičiūtė, Lina Luišytė, Audronė Karčiauskaitė, Giedrė Sakalauskaitė, Jūratė Sakavičiūtė).

Taigi Klinikinės diagnostikos laboratorijos padalinyje iš viso buvo 68 etatai: 14,5 gydytojo-laboranto etato, 26 felčerio-laboranto etatai, 13,75 laboranto etato ir 13,75 sanitaro etato.

2. Biochemijos laboratorija – atsakinga gydytoja-laborantė Kazimiera Kitrienė, vyr. laborantė – felčerė-laborantė Eleonora Katiliūtė. Personalą sudarė: 5 gydytojo-laboranto etatai (Kazimiera Kitrienė, Valerija Kežienė, Aldona Pečiulytė, Aldona Lujienė, Irena Dobrinskaja), 3 felčerio-laboranto etatai (Marytė Didžiūnienė, Zita Plačėkytė, Vyta Miliauskaitė), 2 laboranto etatai (Eleonora Katiliūtė, Nijolė Kadikinaitytė, Violeta Jusevičiūtė, Vyta Miliauskaitė, Zita Plačėkytė), 1 inžinieriaus etatas (Jonas Dagilis) bei 2,75 sanitarės etato, taigi iš viso 14,75 etato.

3. Bakteriologijos laboratorija – atsakinga gydytoja-laborantė Jūratė Bytautienė. Personalą sudarė: 3 gydytojo-laboranto etatai (Jūratė Bytautienė, Gražina Pačkauskienė), 2 felčerio-laboranto etatai (Elena Čelkytė, Rimantė Jasiūnaitė), 2,5 laboranto etato (Rita Arasimavičienė, Elena Čelkytė, Rimantė Jasiūnaitė) ir 1,5 etato skirta sanitarėi.

4. Reanimacijos ir anestezilogijos skyrių laboratorijos:

4.1. Pirmojo reanimacijos skyriaus greitųjų tyrimų laboratorija (tuomet vadinta ekspres laboratorija) – šios laboratorijos personalą sudarė 4,75 gydytojo-laboranto etato (Milda Žalėnė, Irena Šiautkulienė, Jūratė Noreikienė, Danutė Maskelytė), 4,5 felčerio-laboranto ir 2,25 laboranto etato (Stanislava Griežytė, Elvyra Zaukutė, Asta Karpinskaitė, Dalia Želnytė);

4.2. Antrojo reanimacijos skyriaus (kardiochirurgijos) greitųjų tyrimų laboratorija, kurios personalą sudarė: 4,75 gydytojo-laboranto etato (Regina Barevičienė, Laima Valatkienė, Sigita Vildžiūnienė, Dalia Gaškaitė), 4,5 felčerio-laboranto ir 2 laboranto etatai (Vilma Tumosaitė, Ina Kaukaitė, Laima Lazauskaitė, Valė Mikoliūnienė, Daiva Kačergytė, Daiva Baranauskienė);

4.3. Dirbtinės kraujo apykaitos (Antrojo anestezilogijos skyriaus) laboratorija, kurios personalą sudarė 3,5 gydytojo-laboranto etato (Laima Valatkienė, Marija Laisauskienė, Vijolė Butkevičienė, Vanda Laurinavičienė), 3 felčerio-laboranto etatai (Danutė Maskelytė, Daiva Kačergytė, Jūratė Sakapilvytė).

Taigi iš viso laboratorijos personalui buvo skirta 120 etatų: 35,5 gydytojo-laboranto etato, 43 felčerio-laboranto etatai, 23,5 laboranto etato (iš jų 1 inžinieriaus), 18 sanitaro etatų.

Štai kaip laboratorijos darbą prisimena medicinos biologė Aldona Lujienė, kuri Respublikinės Vilniaus klinikinės ligoninės (taip tuo metu vadinta ligoninė) Santariškėse laboratorijoje pradėjo dirbti 1981 m., kai ligoninė persikėlė iš Raudonojo Kryžiaus ligoninės:

„1981 metais spalio mėnesį pradėjau dirbti Biochemijos laboratorijoje, kurioje tuo metu dirbo trys specialistai su aukštuoju universitetiniu išsilavinimu ir penkios klinikos laborantės. Laboratorijos darbuotojai su turima įranga prieš 2–3 mėnesius (etapais) kėlėsi iš Raudonojo Kryžiaus ligoninės Biochemijos laboratorijos (toliau – laboratorija).

Laboratorijoje daugiausia buvo taikomi kolorimetriniai tyrimų atlikimo metodai, kurie pagrįsti susidariusių junginių spalvinio intensyvumo matavimu. Matavimui buvo naudojamas fotoelektrokolorimetras. Tai prietaisas, kuriuo šviesos srauto intensyvumas matuojamas fotoelementais. Atliekant tyrimus su fotoelektrokolorimetru reikėjo paruošti tris mėginius: tiriamąjį mėginį, kalibravimo mėginį (vietoje mėginio pilamas kalibravimo tirpalas) ir kontrolinį mėginį (vietoje mėginio pilamas distiliuotas vanduo). Paminėsiu tik kelis 1981 metais atliktus ir fotoelektrokolorimetru vertintus tyrimus: gliukozės, bendrojo baltymo, bilirubino, fermentų, šlapalo, kreatinino, cholesterolio koncentracijų kraujyje nustatymas, baltymų tyrimas elektroforezės metodu ir kiti. Bet prieš tyrimų atlikimą bei jų vertinimą reikėjo pagaminti tyrimams atlikti reikalingus reagentus. Reagentų gamyba buvo

sudėtingas ir kruopštumo reikalaujantis darbas. Gliukozės kiekis kraujyje ir smegenų skystyje buvo nustatomas spalvine ortotoluidino reakcija. Ortotoluidino reagento gamybai reikėjo sumaišyti tam tikrais kiekiais ortotoluidiną, ledinę acto rūgštį ir tiošlapalą. Labai sudėtinga buvo gaminti Libermano ir Burchardo (*Liebermann–Burchard*) reagentą bendrojo cholesterolio koncentracijai nustatyti. Minėtas reagentas buvo gaminamas iš trijų rūgščių: bevandenės ledinės acto, acto rūgšties anhidrido ir koncentruotos sieros rūgšties. Bevandenę ledinę acto ir acto rūgšties anhidridą reikėjo supilti atsargiai, palaipsniui pilant ir maišant tarpusavyje. Juos gerai išmaišius buvo lašais indo sienele pamažu pilama maišant sieros rūgštis. Mišinys buvo gaminamas laikant jo indą šaldomame ledu vandenyje. Rūgščių mišinys turėjo būti bespalvis ar vos gelsvo atspalvio. Kreatininui nustatyti buvo naudojamas sotusis pikrino tirpalas, kurį reikėjo gaminti šildant ir ištirpinant pikrino rūgštį karšto vandens vonioje, o po to perfiltruoti. Gaminome ir daugiau reagentų, pavyzdžiui, agaragaro tirpalą natrio barbitalio buferyje, skirtą baltymų elektroforezės tyrimams, substratinius tirpalus fermentams aspartato aminotransferazei (AST) ir alanino aminotransferazei (ALT) nustatyti ir kitus, bet jų gamyba nebuvo tokia nemaloni kaip aprašytų ortotoluidino arba Libermano ir Burchardo reagentų.

Kaliui ir natriui tirti buvo naudojamas liepsninis fotometras. Tai prietaisas, kuriame deginamas dujų mišinys (propano, butano) ir į jo liepsną išpurškiamas kraujo serumas ar plazma, praskiesta distiliuotu vandeniu santykiu 1:20 (kaliui nustatyti) ir 1:100 (natriui nustatyti). Tiriamojo elektrolito koncentracija proporcinga tam tikros spektro dalies intensyvumui, kurį registruoja prietaisas.

Rūgščių ir šarmų pusiausvyros rodiklių tyrimams buvo naudojamas Astrupo aparatas (mikroastrupas). Analizuodami kiekvieną kraujo mėginį gaudavome tris pH reikšmes. Šias reikšmes reikėjo pažymėti logaritminiame grafike (Zigardo ir Anderseno nomograma) ir įvertinti tyrimo rezultatus. Šis tyrimas buvo sudėtingas ir laboratorijos darbuotojų nemėgstamas.

Laboratorinių tyrimų vidaus kokybės kontrolei buvo naudojami pramoniniu būdu pagaminti arklio arba jaučio kontroliniai serumai su žinoma biologinių medžiagų koncentracija. Tačiau juose biologinių medžiagų kiekiai ne tokie, kaip žmogaus kraujo serume arba plazmoje, dauguma buvo liofilizuotu pavidalu. Todėl teko patiems darbuotojams gaminti kontrolinius serumus. Buvo 4 pagrindiniai tyrimų kokybės kontrolės diegimo ir vykdymo etapai.

Pirmas etapas – kontrolinių medžiagų surinkimas ir paruošimas. Kiekvienų metų paskutinį mėnesį buvo renkami pacientų kraujo serumai (po jiems skirtų tyrimų atlikimo), išskyrus hemolizuotus ir drumstus serumus. Serumai buvo renkami į indą su etilenglikoliu, kurio koncentracija 30 %. Renkami serumai laikomi 2–8 °C temperatūroje. Reikėdavo surinkti 1500 ml serumo ir jį stabilizuoti naudojant 451,25 ml etilglikolio.

Antras etapas – kontrolinių kraujo serumų drumstumo pašalinimas. Drumstumas galimas dėl chilomikronų ar fibrino siūlų ir krešulių, dėl imunologinių precipitātų, susidariusių sumaišius įvairius serumus. Serumai buvo filtruojami kartu sudėjus du filtrus: paprastąjį ir lankstytąjį popierinius filtrus. Toks kontrolinis serumas savo analizių stabilumu, homogeniškumu, skaidrumu ir kitomis savybėmis atitiko kontrolinei medžiagai keliamus reikalavimus. Paruoštas kontrolinis serumas buvo išpilstomas po 5 ml, užšaldomas ir laikomas nuo –10 °C iki –15 °C temperatūroje.

Trečias etapas – biologiškai aktyvių medžiagų (analičių) koncentracijos ar aktyvumo nustatymas ir gautų rezultatų statistinis apibendrinimas: aritmetinio vidurkio, vidutinio kvadratinio nuokrypio ir variacijos koeficiento apskaičiavimas.

Ketvirtas etapas – kontrolinių brėžinių sudarymas ir kontrolinių kraujo serumų kasdienis tyrimas, jų rezultatų vertinimas pagal įspėjamuosius ir kontrolinius kriterijus.“

Per devynis 1983 metų mėnesius visose laboratorijose atlikta apie 489 500 tyrimų. Greta eilinių tyrimų atliekami vis sudėtingesni bio-

cheminiai, imunologiniai, genetiniai tyrimai, kuriems reikalinga sudėtinga aparatūra, aukštos kvalifikacijos darbuotojai. 1983 metais įvesti nauji tyrimai: krešėjimo sistemos tyrimai, alfa cholesterolio, trigliceridų nustatymas kraujo serume, nespecifinės esterazės nustatymas eritrocituose, nauji imunologiniai tyrimai, įdiegtas fenilketonurijos heterozigotų nešiotojų nustatymo metodas, nauji chromosomų dažymo metodai heterochromatininių regionų polimorfizmui nustatyti ir kt. Buvo planuojama įdiegti laktato dehidrogenazės kraujo serume, anaerobinės floros tyrimus, išsityti leukocitų skaičiavimo aparatą ir kt.

Specialistų skaičius laboratorijose buvo nustatytas remiantis TSRS SAM 1979 m. įsakymu Nr. 560, kuriame buvo nurodyta, kiek ir kokių etatų laboratorijoje turi būti pagal ligoninės lovų skaičių. Pavyzdžiui, respublikinėje ligoninėje 1 gydytojo-laboranto etatas turi būti esant 150 lovų ligoninei ir papildomai 1 etatas esant 100 lovų hematologiniams, 60 lovų nefrologiniams ligoniams ir t. t.

Vėliau Respublikinės Vilniaus klinikinės ligoninės (RVKL) Diagnostikos laboratorijos struktūra šiek tiek keitėsi. Vyriausiojo gydytojo įsakymu 1986 m. patvirtinta Centralizuotos diagnostikos laboratorijos struktūra. Jos vedėja – docentė, medicinos mokslų kandidatė Zita Aušrelė Kučinskienė, vyr. medicinos sesuo – felčerė-laborantė Stanislava Kareckienė, sesers šeimininkės pareigos teko Klementinai Druskienei. Veikė šios laboratorijos ir poskyriai:

1. Poliklinikos laboratorija – atsakinga gydytoja-laborantė Algimanta Duobienė;
2. Biochemijos laboratorija – atsakinga gydytoja-laborantė Valerija Kežienė;
3. Klinikinės diagnostikos laboratorija – atsakinga gydytoja-laborantė Algimanta Duobienė;
4. Bakteriologijos laboratorija – atsakinga gydytoja-laborantė Jūratė Bytautienė;
5. Medicinos genetikos laboratorija – atsakingas vyr. mokslo darbuotojas, biol. m. kandidatas Vaidutis Kučinskas;

6. Poskyris I Reanimacijos ir intensyvios terapijos skyriuje – atsakinga felčerė-laborantė Stanislava Griežytė;
7. Poskyris II Reanimacijos ir intensyvios terapijos skyriuje – atsakinga biologijos mokslų kandidatė, vyr. mokslo darbuotoja Elena Juodžbalienė;
8. Poskyris II anesteziologijos skyriuje – atsakinga gydytoja-laborantė Laima Valatkienė;
9. Poskyris Dirbtinio inksto skyriaus laboratorijoje – atsakinga gydytoja-laborantė Janina Šliževičienė; personalą (28 etatai) sudarė gydytojai-laborantai: Tatjana Rainienė, Genovaitė Kriaučiūnaitė, Laimutė Žvirblienė, Česlava Michailovskaja, Aldona Stanevičienė, Nijolė Gerčiukaitė; felčeriai-laborantai ir laborantai Albina Kuncevičienė, Elvyra Zaukutė, Gabrielė Stonkutė, Irena Šimkovičiūtė, Larisa Paluckienė, Janina Kinderevičienė, Vida Urbanavičienė, Onutė Bikuvienė, Birutė Šlapokauskaitė, Olga Krupina;
10. Poskyris Kraujo perpylimo skyriuje – atsakinga gydytoja Vilija Kiuberienė.

Tuo metu, kaip jau minėta, laboratorijose pagrindiniai prietaisai buvo monokuliniai mikroskopai ir fotoelektrokolorimetrai. Pastarųjų (pvz. Biochemijos laboratorijoje) buvo tik keletas, o metodai buvo rankiniai, t. y. reagentus gaminome patys.

Tačiau, kaip prisimena Aldona Lujienė, „Biochemijos laboratorijoje 1984 metais buvo atliekami bandomieji tyrimai Lietuvoje sukurtų EKSAN serijos prietaisų, kurių veikimas pagrįstas fermentiniu metodu, t. y. kai reakcijoje dalyvauja imobilizuotieji fermentai. Tai aparatai: EKSAN-G, skirtas gliukozei, EKSAN-U – šlapalui, EKSAN-CH – bendrajam cholesteroliui ir EKSAN-L – laktato koncentracijoms nustatyti kraujo serume. Vėliau, įdiegus minėtus prietaisus į laboratorinę praktiką, teko su jais dirbti.“

1987 m. įkurta Klinikinės imunologijos laboratorija – atsakinga, vyr. mokslo darbuotoja, medicinos mokslų kandidatė Nijolė Šiekšte-

lienė, o nuo 1988 m. šiai laboratorijai pradėjo vadovauti gyd. Radvilė Malickaitė. Šios laboratorijos personalą sudarė: gydytojos-laborantės Nijolė Čiaponienė, Birutė Kabelienė, Liucija Avižėnienė, Nijolė Šiekštelienė; felčerės-laborantės (7,5 etato) Jolanta Kairytė, Ramunė Rakštelienė, Ieva Jasilionienė, Alma Jankauskytė, Rasa Budrevičiūtė; laborantės (5 etatai) Irena Kuodienė, Marija Stanevičienė, Vaiva Ridikaitė, Genovaitė Mikailionytė, Raimonda Žemaitienė, Danguolė Osinskienė ir 5 sanitaro etatai.

1987 m. rugsėjo 1 d. vyr. gydytojo įsakymu Medicininės genetikos laboratorijos etatai perkelti į naujai įkurto Medicininės genetikos centro struktūrą; šio centro vadovu tapo biol. m. dr. Vaidutis Kučinskas.

Personalas keitėsi, į įvairias laboratorijas atėjo dirbti savo srities specialistai: į Klinikinės diagnostikos laboratoriją – gydytojai-laborantai Maisa Gubanova, Rūta Žemkauskienė, dr. Gintaras Zaleskis, į Biochemijos laboratoriją – Joana Isodaitė, Virginija Kuosaitė, Laima Razinkovienė, į Kraujo perpylimo laboratoriją – Vida Betingienė ir kiti.

Apie to laikotarpio darbo sąlygas kalba ir toks pranešimas vyr. gydytojui: „1987 m. žiemą atlydžio metu Biochemijos laboratorijos kambariai per stogą buvo užlieti. Po to kiekvieno atlydžio metu šiuos kambarius nuolat užpildavo vanduo. Teko perkelti darbo vietas į kitus kambarius. Dėl nuolatinės drėgmės nukrito elektros laidai ir yra pavojus kilti gaisrui. Be to, žiemos metu užšąla kanalizacijos vamzdžiai ir tada jau treči metai iš eilės atjungiamas vanduo ir laboratorija lieka be vandens, turi dirbti pavojingomis ir antisanitarinėmis sąlygomis. Prašoma spręsti šį klausimą ir sudaryti normalias sąlygas laboratorijos darbui.“

1989 m. senasis Diagnostikos laboratorijos pavadinimas pakeistas į naują – Laboratorinės diagnostikos skyrius. Jo vedėja patvirtinta iki šiol Diagnostikos laboratorijai vadovavusi med. m. dr. Zita Aušrelė Kučinskienė. Laboratorinės diagnostikos skyriaus struktūroje numatytos šios laboratorijos: Poliklinikos laboratorija, Centrinė klinikinė laboratorija, Centrinė biochemijos laboratorija, Bakteriolo-

gijos laboratorija, Klinikinės imunologijos laboratorija, Kraujo perpylimo skyriaus laboratorija, Pirmojo reanimacijos skyriaus laboratorija, Antrojo reanimacijos skyriaus laboratorija, Antrojo anesteziologijos skyriaus laboratorija, Dirbtinio inksto skyriaus laboratorija – iš viso 205,5 etato.

Siekiant gerinti medicinos pagalbą, kelti kvalifikaciją ir plačiau diegti naujausius medicinos mokslo pasiekimus Vilniaus universitetinės Santariškių ligoninės vyr. gydytojas Juozas Radikas 1991 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. 19 paskyrė prof. Z. A. Kučinskienę vyriausiąja Vilniaus krašto specialiste. 1991 m. gegužės 1 d. įsakymu Nr. 53 buvo sudaryta Klinikinės laboratorijos laborantų atestacinė komisija, kurios pirmininke paskirta prof. Z. A. Kučinskienė, sekretore – gyd. V. Kežienė, nariais – gyd. R. Žemkauskienė, gyd. A. Duobienė, felč. lab. S. Karackienė, med. lab. E. Katiliūtė, felč. lab. V. Mieliauskaitė.

1991 m. kovo 8 d. įsakymu Nr. 30 „Dėl ligoninės padalinių struktūros“ buvo pakeisti kai kurių laboratorijų pavadinimai ir patvirtintos šios laboratorijos: Klinikinės diagnostikos laboratorija, Biochemijos laboratorija, Bakteriologinė laboratorija, Klinikinė-imunologinė laboratorija, Inkstų transplantacijos skyriaus laboratorija, Konsultacinės poliklinikos laboratorija ir Kraujo perpylimo skyriaus laboratorija.

Laboratorijose buvo ne tik atliekami įvairūs jau esami tyrimai, bet ir diegiami nauji. Tam reikėjo atlikti nemažai papildomų darbų. Pavyzdžiui, 1989 m. laboratorija gavo šveicarų firmos „Roche“ aparatą „DIAplus“, kuriuo imunofermentiniu principu buvo nustatomi šeši hepatito B rodikliai, matuojami anti-H-pylori antikūnai, nustatomas feritino kiekis kraujo serume. Iki buvo gautas šis aparatas, seruminio hepatito B laboratorinėje diagnostikoje buvo nustatomas tik vienas rodiklis – HbsAg, kitaip vadinamas australietišku antigenu. Šiuo aparatu atlikus beveik 8000 tyrimų ir juos apibendrinus buvo kreiptasi į vyr. gydytoją, kuris 1991 m. lapkričio 4 d. įsakymu Nr. 130 „Dėl seruminio hepatito „B“ tyrimo atlikimo laiko sąnaudų“ leido įdiegti šį metodą ir patvirtino seruminio hepatito B tyrimų atlikimo laiko sąnaudas.

Svarbus įvykis Lietuvos laboratorinės tarnybos istorijoje buvo naujos laboratorijos struktūros sukūrimas Vilniaus universitetinėje Santariškių ligoninėje (VUSL) – tai Laboratorinės diagnostikos centras (LDC), kuris buvo įkurtas remiantis vyr. gydytojo J. Radiko 1991 m. lapkričio 12 d. įsakymu Nr. 136 „Dėl laboratorinės diagnostikos centro struktūros“. VUSL laboratorinės diagnostikos padaliniai buvo sujungti į vieną Centro struktūrą, išskiriant šias laboratorijas: Hematologijos ir bendrųjų klinikinių tyrimų laboratorija, Biochemijos laboratorija, Mikrobiologijos laboratorija, Klinikinės imunologijos laboratorija, Radioimuninių tyrimų laboratorija, Poliklinikos ir kraujo perpylimo skyriaus laboratorija bei Reanimacijos skyrių laboratorija. Centro vadove paskirta prof. Z. A. Kučinskienė, ir ji buvo įpareigota iki 1991 m. gruodžio 31 d. parengti VUSL Laboratorinės diagnostikos centro nuostatus. Taip buvo suformuotas laboratorinės diagnostikos tyrimus atliekantis, konsultacinis, pedagoginis ir mokslo tiriamasis universitetinės ligoninės padalinys, kurio veiklą reglamentuoja LDC nuostatai, generalinio direktoriaus įsakymai ir Centro direktoriaus potvarkiai. Jis tapo Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Fiziologijos, biochemijos ir laboratorinės medicinos katedros mokslo tiriamojo darbo, studentų, rezidentų, Gydytojų tobulinimo skyriaus klausytojų mokymo klinicine baze. Kartu buvo pradėta laboratorinių tyrimų centralizacija. Šis procesas buvo neišvengiamas, nes tai: 1) pagrįsta ekonomiškai (naudojama brangi aparatūra, reagentai, kalibratoriai, kontroliniai serumai), 2) leidžia suvienodinti laboratorinių tyrimų metodologiją, 3) įgalina pagal sertifikuotos laboratorijos reikalavimus vykdyti kokybės kontrolės programą. Ligoninės Biochemijos laboratorija 1991 m. pirmą kartą dalyvavo išorinėje kokybės vertinimo programoje, kurią pateikė Jungtinės Karalystės sertifikuota pagal ISO 9002 „Randox“ kompanija. Vyr. gydytojas J. Radikas 1991 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 151 nurodė pakeisti kai kurių laboratorijų pavadinimus: Klinikinės diagnostikos laboratorija pavadinta Hematologijos ir bendrųjų klinikinių tyrimų laboratorija, Bakteriologijos – Mikrobiologijos

laboratorija, Nefrologijos ir endokrinologijos skyriuje buvusi Radioimuninės diagnostikos laboratorija įtraukta į Centro struktūrą ir pavadinta Radioimuninių tyrimų laboratorija; Poliklinikos ir kraujo perpylimo skyrių laboratorijos sujungiamos ir tokia struktūra pavadinama Poliklinikos ir kraujo perpylimo skyriaus laboratorija; o Antrosios anesteziologijos ir reanimatologijos klinikos greitųjų tyrimų laboratorija (dar vadinta ekspreslaboratorija) pervadinta į Reanimacijos skyrių laboratoriją ir įtraukta į Centro struktūrą.

1991 metų vyr. gydytojo įsakymu Nr. 167-K Bakteriologijos laboratorijos gydytoja-laborantė Jūratė Bytautienė nuo 1992 m. sausio 1 d. perkeliama į pagrindines Mikrobiologijos laboratorijos vyr. ordinatoriaus pareigas ir tuo pačiu įsakymu Klinikinės imunologijos laboratorijos vedėja Radvilė Malickaitė perkeliama į vyr. ordinatoriaus pareigas. Šiuo įsakymu patvirtinta ir etatinė Centro ir septynių laboratorijų sudėtis bei atsakingi asmenys:

1. Centro administracinė dalis – 4 etatai;
2. Hematologijos ir bendrųjų klinikinių tyrimų laboratorija – 46 etatai, vyr. ordinatorė gyd. Birutė Baliūnienė (trumpą laiką iki jos šios laboratorijos vedėja buvo laboratorijos gydytoja Maisa Gubanova);
3. Biochemijos laboratorija – 32 etatai, vyr. ordinatorė gydytoja-laborantė Virginija Kuosaitė;
4. Mikrobiologijos laboratorija – 16,5 etato, vyr. ordinatorė gyd. Jūratė Bytautienė;
5. Klinikinės imunologijos laboratorija – 20,5 etato, vyr. ordinatorė gydytoja klinikinė imunologė Radvilė Malickaitė (trumpą laiką iki jos šios laboratorijos vedėja buvo gydytoja-laborantė Žydrė Stanaitienė);
6. Radioimuninių tyrimų laboratorija – 5 etatai, vyr. ordinatorius gyd. Vaidotas Urbonavičius;

7. Poliklinikos ir kraujo perpylimo skyriaus laboratorija – 20 etatų, vyr. ordinatorė gydytoja-laborantė Algimanta Duobienė;
8. Reanimacijos skyrių laboratorija – 23 etatai, vyr. ordinatorė gydytoja-laborantė Elena Juodžbalienė.

Centro vyr. medicinos seserimi patvirtinta Alma Kareckienė, seserimi šeimininke Klementina Druskienė, inžinieriumi programuotoju Marian Jarmolovič. Taigi iš viso patvirtinti 167 etatai. 52,5 etato turi specialistai su aukštuoju išsilavinimu (klinikinės laboratorijos gydytojai ir klinikiniai biologai), iš jų 16 (30 %) gydytojų, ir 87 etatus turi specialistai su specialiuoju viduriniu išsilavinimu (klinikos laborantai). Šeši Centro darbuotojai yra įgiję mokslo laipsnius. Remiantis pirmiau minėtu įsakymu buvo parengti Centro nuostatai ir patvirtinti vyr. gydytojo 1991 m. gruodžio 24 d. įsakymu. Juose buvo apibrėžti Centro tikslai, uždaviniai, finansavimas. Tuo pat metu buvo parengti ir Centro darbuotojų premijavimo nuostatai.

Pažymėtina, kad 1992 m. buvo pasirašyta Vilniaus universitetinės Santariškių ligoninės, atstovaujamos direktoriaus dr. Juozo Radiko, ir šios ligoninės Laboratorinės diagnostikos centro, atstovaujamo direktorės prof. Zitos Aušrelės Kučinskienės, sutartis, kuria buvo patvirtinta Centro struktūra, numatytos atliekamo darbo apimtys, darbo užmokesčio fondas bei abiejų šalių įsipareigojimai. Centras įsipareigojo:

- užtikrinti darbo ir finansinę drausmę,
- kas ketvirtį pateikti ligoninės generaliniam direktoriui Centro darbo analizę (atliktų tyrimų skaičių, jų kainą);
- įsisavinti ir įdiegti naujus diagnostinius tyrimų metodus;
- vykdyti laboratorinių tyrimų vidinę kokybės kontrolę;
- teikti konsultacinę pagalbą ligoninės diagnostiniams ir stacionariniams gydomiesiems padaliniais, taip pat įvairioms gydymo ir profilaktikos įstaigoms už sutartinį atlyginimą.

Ligoninės administracija įsipareigojo:

- vieną kartą per ketvirtį informuoti Laboratorinės diagnostikos centro direktorių apie finansines lėšas, skirtas ligoninės laboratorinei tarnybai ir jos gautas, apie Centro sutaupytas ar pervestas lėšas;
- suteikti Centro direktoriui galimybę panaudoti sutaupytas lėšas darbuotojų premijavimui ir smulkaus medicininio ir laboratorinio inventoriaus, atsarginių dalių, reagentų įsigijimui;
- keisti biudžetą sutinkamai su Vyriausybės vykdomų kainų, atlyginimų, gyvenimo minimumo pakitimais, t. y. indeksuoti lėšas;
- pasikeitus ligoninės finansavimui iš valstybinės draudimo kasos, koreguoti biudžetą pagal atskirus straipsnius, aptarus tai su Centro direktoriumi;
- užtikrinti Centro laboratorijų normalų ūkinį-finansinį funkcionavimą.

Ši pasirašyta sutartis galiojo iki 1993 m. gruodžio 31 d.

Laboratorinės diagnostikos svarbą šiuolaikinėje medicinoje gerai suprato jau tuometiniai sveikatos apsaugos organizatoriai. Sveikatos apsaugos ministras Antanas Vinkus 1991 m. kreipėsi į šalies mokslo institucijas, gamyklas, kviesdamas kurti ir gaminti laboratorinius prietaisus bei reagentus. Tais pačiais metais buvo surengta respublikinė paroda, kurioje buvo demonstruojama tuo metu deficitinė aparatūra, reikiami reagentų rinkiniai. Atsirado ir entuziastų, ir idėjų. Kaip jau minėta, Biochemijos instituto mokslininkai ir „Sigmos“ susivienijimo darbuotojai sukūrė fermentinį gliukozės analizatorių „Eksan-G“ ir kitus; firma „Eksma“ – hemoglobinometrus, „Fermentas“ pateikė reagentų pavyzdžių. Visi šie prietaisai buvo išbandyti Vilniaus universitetinėje Santariškių ligoninėje, kuriai tuo metu vadovavo dr. Juozas Radikas.

1992 m. Biochemijos laboratorija įsigijo suomių gamybos „Lab-systems“ firmos analizatorių FP 901. Su šiuo analizatoriumi buvo atlie-

kami fermentų AST ir ALT tyrimai. Iki to jų koncentracija buvo tirama Raitmano ir Frenkelio (*Reitman–Frenkel*) metodu. Juo atliekant tyrimus, be reagentų gamybos ir reakcijos atlikimo, vien tik inkubacija AST nustatyti trukdavo 90 min., o ALT – 60 min. Įdiegus FP 901 analizatorių labai sutrumpėjo tyrimų atlikimo laikas, o tai buvo labai svarbu paskirtiems skubiems tyrimams.

Nuo 1993 m. fermentų ir dar kai kurie kiti tyrimai buvo atliekami prancūzų firmos „BioMerieux“ analizatoriumi CLINILAB.

Taigi, Centro darbuotojai dėjo daug pastangų moderniai laboratorinių tyrimų aparatūrai įsigyti. 1993 m. Sveikatos apsaugos ministerijai buvo įteikta klinikinės laboratorinės diagnostikos vystymo programa. Ir kaip tik tuo metu viešėjo Šveicarijos Rotary klubų delegacija. Programa šveicarai susidomėjo. Taip gimė tikrai unikalus bendras dvejų metų projektas, kurio įgyvendintojas – Arlesheimo (Šveicarija) Rotary klubas. Projekto koordinatorius buvo gydytojas Walter Werner, šio projekto ekspertai – šeimos gydytojas Christof Aegler, vieno seniausių Šveicarijos bankų prezidentas Roland Hohl, taip pat Rudolf Gubler, Christof Wenger, Viktor Oberlin ir kiti. Projektą labai rėmė Lietuvos garbės konsulas Šveicarijoje dr. Vaclovas Dargužas-Hofer. Jų iniciatyva Šveicarijoje buvo organizuota keletas vizitų (Z. A. Kučinskienė), padėjusių parengti projektą. O svarbiausia šią idėją palaikanti buvo Lietuvos delegacijos išvyka, kurioje dalyvavo Lietuvos komercinių bankų asociacijos valdybos pirmininkas Liudvikas Saulius Razma, Vilniaus universitetinės Santariškių ligoninės Laboratorinės diagnostikos centro direktorė Zita Aušrelė Kučinskienė, Vilniaus universiteto folkloro ansamblis „Ratilio“, vadovaujamas Zitos Kelmickaitės. Jų koncertai, įvairūs susitikimai ligoninėse, Hoffman-La Roche kompanijoje padėjo surinkti lėšas šiam projektui įgyvendinti.

Ir štai 1994 m. vasario mėn. buvo oficialiai įteikta Arlesheimo (Šveicarija) Rotary klubo dovana – biocheminis analizatorius „Cobas Mira Plus“ (Hoffman-La Roche firma), kurio kaina 120 000 USD. Šio dovanojimo aktas buvo pasirašytas iškilmingoje aplinkoje pilnutėlėje

Santariškių ligoninės Didžiojoje auditorijoje, iškilmėse dalyvavo Lietuvos sveikatos apsaugos ministras Antanas Vinkus, Šveicarijos ambasadorius Lietuvai Gaudenz B. Ruf, Arlesheimo Rotary klubo delegacija, kiti oficialūs asmenys. Tai buvo pirmasis tokio tipo analizatorius Lietuvoje (pradėjo dirbti 1995 m.). Pagal šios dovanos sutarties sąlygas laboratorijai nemokamai vienerius metus buvo teikiama apie 70 % reikalingų biocheminių reagentų. Šis projektas, kurio pagrindu įsigyta aparatūra, Lietuvai nekainavo nė cento. Projektą taip pat gerai įvertino Tarptautinis Rotary klubų centras Čikagoje ir 1995 m. projekto tāsai skyrė tokio pat dydžio lėšas, už kurias buvo įsigytas antras biocheminis analizatorius „Cobas Mira Plus“, dirbti su šia įranga buvo apmokyti specialistai.

Vėliau laboratorijose buvo įdiegta ir kita aparatūra: biocheminis analizatorius „Opera“ (Bayer), elektroforezės sistema „Helena REP“ (Coulter), krešėjimo tyrimų sistema „ST-4“ (Diagnostica Stago), elektrolitų ir kraujo dujų analizatorius „ABL-620“ (Radiometer), hematologiniai analizatoriai „Cell-Dyn-3500“ (Abbott), „MD-18“ (Coulter), imunofermentinis analizatorius „AxSym“ (Abbott), tėkmės citometras „FACSCalibur“ (Becton Dickinson), bakterijų identifikavimo sistema „Sceptor“ (Becton Dickinson), kraujo kultūrų auginimo sistema „Bactec“ (Becton Dickinson) ir kt. 1995 m. lapkričio 20 d. ligoninėje Laboratorinės diagnostikos centro iniciatyva įdiegta kraujo ėmimo sistema „Vacutainer“ (Becton Dickinson). 1997 m. ji įdiegta ir poliklinikoje. Tai ne tik įprastas naujos technologijos įdiegimas – šios technologijos reikėjo apmokyti visos ligoninės vidurinės grandies personalą. O prieš tai buvo atliktas ekonominis ir finansinis tokios sistemos įdiegimo pagrindimas. Mūsų pavyzdžiu tokia sistema buvo įdiegta ir Kauno akademinėse klinikose. 1995 m. gruodžio 12 d. ligoninėje pradėti vaistų koncentracijos tyrimai (chinidino, teofilino, metotreksato). Per penkerius metus (nuo 1992 iki 1996 m.) atliktų tyrimų skaičius išaugo nuo 1 197 551 iki 1 370 956.

Taigi Lietuvos laboratorinėje medicinoje 1994–1996 m. įvyko milžiniškas kokybinis technologinis šuolis, o Laboratorinės diagnostikos centras tapo ne tik vieta, kur įdiegta moderniausia, pasaulinius standartus atitinkanti tyrimų aparatūra, bet ir aukščiausios kvalifikacijos specialistus rengiančia, juos tobulinančia bei mokslo baze.

Štai kaip savo atėjimą į Centrą prisimena docentė dr. Rėda Matuzevičienė:

„Kelią į laboratorinę mediciną man parodė būtent profesorė Zita Aušrelė Kučinskienė. Buvo 1993 metai, ką tik baigėme Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto gydomąją specialybę, reformų užgriūti patekome į laikmetį, kai internatūros praktikos nebepakako ir reikėjo tęsti studijas naujai atsiradusioje rezidentūroje.

Gera prisimenu pirmąjį mūsų pokalbį, per kurį prof. Z. A. Kučinskienė atskleidė laboratorinės medicinos dalyko perspektyvas. Profesorė paliko didelį įspūdį puikiu anglų kalbos išmanymu, giliomis klinikinės laboratorinės diagnostikos žiniomis, žaibišku mąstymu ir įkvėpiančiu pasakojimu apie laboratorinės medicinos gydytojo vaidmenį pacientų gydymo komandoje, būsimas stažuotes Vakaruose, puikias perspektyvas dirbti ir dėstyti akademiniuose centruose, įsikūrusiuose universitetinėse ligoninėse. Ilgai nedvejodusi 1994 m. įstojau į antrąją laboratorinės medicinos rezidentų laidą kartu su gyd. Rūta Petruškevičiene-Ambrazaitiene ir iki 1996 metų kartu su ja buvome ne tik rezidentėmis, bet ir prof. Z. A. Kučinskienės patarimu – gyvomis tuo metu besivystančios rezidentūros studijų programos kūrėjomis.

Studijuojant laboratorinės medicinos rezidentūroje labiausiai sužavėjo laboratorinės hematologijos disciplina, o už perduotas onkohematologijos tyrimų žinias ir paslaptis visą gyvenimą šiltai atsiminsiu neprilygstamą citomorfologę gyd. Maisą Gubanovą. Katedroje savo žiniomis dalinosi Fiziologijos, biochemijos ir laboratorinės medicinos katedros dėstytojai: doc. dr. Viktoras Urmonas, dr. Laima Razinkovienė, doc. dr. Valerija Voroneckienė-Jablonskienė. Studijuodama rezidentūroje supratau, kokias plačias perspektyvas galėtų at-

verti tėkmės citometrijos metodai, taikomi onkohematologinių ligų diagnostikai.

Vadovaujant profesorei Z. A. Kučinskienei Lietuvos laboratorinėje medicinoje 1994–1996 metais įvyko milžiniškas kokybinis technologinis šuolis. Kai Lietuvos sveikatos apsaugai vadovavo Antanas Vinkus, buvo padarytos didelės investicijos atnaujinant ir stiprinant Laboratorinės medicinos tarnybos techninę bazę – pagrindinės Lietuvos ligoninės buvo aprūpintos šiuolaikine, pasaulinius standartus atitinkančia tyrimų aparatūra. Mums, rezidentams, šis laikotarpis išliko atmintyje kaip iššūkių, didelio prasmingo darbo ir mokymosi laikas.

1996 metais prof. Z. A. Kučinskienė pasiūlė VU Fiziologijos, biochemijos ir laboratorinės medicinos katedros asistentės pareigas – dėstyti laboratorinės hematologijos sritį ir tęsti išminktą darbą pagal specialybę Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Laboratorinės medicinos centre. Jos patarta tapau ir Lietuvos laboratorinės medicinos draugijos (LLMD) nare. Profesorės vadovaujami ėmėmės modernizuoti Medicinos fakultete dėstomą laboratorinės medicinos dalyką, iš pagrindų atnaujinome studentų, rezidentų ir magistrantų studijų programas, aktyviai organizavome podiplomines profesinio tobulinimo studijas.

1997 metais prof. Z. A. Kučinskienės rūpesčiu išvykau į pirmąją žinių tobulinimo stažuotę Osle,

Norvegijoje, Rikshospitalet ligoninės Laboratorinės medicinos centre, kuriam vadovavo nuostabus žmogus ir specialistas prof. Tor-Arne Hagve. Jis sudarė visas sąlygas semtis žinių leukemijų diagnostikos srityje, o neįkainojamų patarimų suteikė prof. Geir Tjonfjord. Dar po metų, 1998-aisiais, profesorių Z. A. Kučinskienės ir Aleksandro Laucevičiaus kontaktų dėka išvykau poros mėnesių stažuotės į medicinos olimpą – Jungtines Amerikos Valstijas – Loyolos universiteto Stritch'o medicinos mokyklą Čikagoje. Šioje stažuotėje įgijau fundamentinių onkohematologinių ligų imunofenotipavimo žinių, kuriais nuoširdžiai pasidalino gyd. Serhan Alkan ir vienas iš laboratori-

nės medicinos „krikštatėvių“ – šviesaus atminimo profesorius Kenneth D. McClatchey. Dar po metų, 1999-aisiais, profesorės Z. A. Kučinskienės patarimu pavyko iškovoti Atviros Lietuvos fondo stipendiją į Austrijos–Amerikos fondo Cornell hematookologijos seminarus Zalcburge, Austrijoje.

Sukauptos žinios leido pradėti iki to laiko Lietuvoje neegzistavusią onkohematologinių ligų tėkmės citometrinę diagnostiką. Naujuoju diagnostikos metodu per dvejus metus (1997–1998 m.) patikėję, doc. dr. Jonas Balsys ir gyd. Igoris Trociukas 1999 metais atliko pirmąją kaulų čiulpų transplantaciją.

Nuo 1999 m. profesorė, būdama LLMD valdybos pirmininke, kartu su Lietuvos žmogaus genetikos draugija inicijavo draugijų mokslinio žurnalo „Laboratorinė medicina“ leidimą.

Vadovaujami profesorės dauguma Laboratorinės medicinos rezidentų tapo mokslininkais, apsigynė disertacijas ir iki šiol aktyviai dirba laboratorinės medicinos srityje, o pirmieji rezidentai dėsto šią discipliną jau 26-ai jaunų specialistų kartai.

LDC Biochemijos, Hematologijos ir bendrųjų klinikinių tyrimų bei Mikrobiologijos laboratorijos nuo 1994 metų dalyvauja Suomijoje vykdomoje tarptautinėje kokybės kontrolės programoje „Labquality“ (Biochemijos laboratorija joje dalyvauja nuo 1993 metų): kas mėnesį ar ketvirtį laboratorijoms siunčiami kontroliniai serumai, o išanalizavus gautus tyrimų rezultatus laboratorijos informuojamos apie jų darbo kokybę. Dalyvavimas tokioje tarptautinėje programoje yra ir darbo įvertinimas bei pripažinimas, ir tai vienas iš reikalavimų laboratorijų akreditacijai. Dėl gerų profesinių kontaktų dalyvavimas „Labquality“ programoje ligoninei trejus metus buvo nemokamas.

Laboratorinės diagnostikos centras palaipsniui tapo respublikiniu mokymo metodiniu centru. Lietuvos sveikatos apsaugos ministerija 1994 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. 452 patvirtino neetatinius vyriausiuosius specialistus – konsultuoti laboratorinės tarnybos klausimais paskirta prof. Zita Aušrelė Kučinskienė. Į Centrą kelti kvalifikacijos

nuolat atvykdavo stažuotojai iš kitų įstaigų. Pavyzdžiui, nuo 1993 m. gegužės 25 d. iki liepos 1 d. stažavosi Šiaulių Respublikinės ligoninės gydytoja-laborantė Vaiva Makštutienė.

1994 m. pradėta rengti laboratorinių tyrimų registracijos kompiuterinė programa. Ji įdiegta 1995 m. sausio 1 d. Biochemijos laboratorijoje šios laboratorijos darbuotojų pastangomis ir tuo metu buvo vienintelė Lietuvoje. 1996 m. ji įdiegta Hematologijos ir bendrųjų klinikinių tyrimų laboratorijoje, vėliau ir visose Centro laboratorijose. Tačiau stigo tam reikalingos įrangos ir buvo dirbama su švedų dovanotais kompiuteriais – tai vis dėl gerų kontaktų ir profesinių ryšių.

Laboratorinės diagnostikos centras nuolat plėtė ryšius ir dalyvavo tarptautinėse programose siekdamas gauti techninę paramą. Be abejo, reikėjo laiko bei žinių tokiems projektams parengti, tačiau tarptautinis laboratorijos prestižas labai išaugo. Reikėtų išskirti ir šiuos tarptautinius projektus:

Su Švedijos Linčopingo universiteto ligonine vykdytas mokslinis projektas apie naujų aterosklerozės rizikos veiksnių paieškas ir jų tyrimą: „Linčopingo-Vilniaus koronarinės širdies ligos rizikos veiksnių vertinimo studija“ („Linkoping-Vilnius coronary disease risk assessment study – LiVicordia“), 1994–1997 m. Šiame projekte kartu su Centro bei Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Fiziologijos ir biochemijos katedros kolektyvų nariais dalyvavo ir Kardiologijos, Gastroenterologijos ir dietologijos klinikų darbuotojai. Projekto vadovas buvo prof. Anders G. Olsson, o projekto Lietuvoje vadovė – prof. Z. A. Kučinskienė. 1997 m. kovo mėn. žurnale „British Medical Journal“ išspausdintas pirmasis šio bendro mokslo darbo straipsnis.

Su Danijos Serumų institutu Kopenhagoje buvo vykdomas respublikinis mikrobiologijos projektas. Šio instituto darbuotojai, susipažinę su visų Vilniaus m. ligoninių mikrobiologijos laboratorijomis, patys pasirinko šio tipo mūsų ligoninės laboratoriją kaip vieną iš geriausių.

1996 m. pradėtas rengti, Briuselyje 1997 m. patvirtintas ir finansuojamas Europos Komisijos tarptautinis INCO-Copernicus pro-

gramos projektas „QLAB+: *Information System Support for Quality Assurance and Accreditation of Clinical Laboratories – Q-Lab Plus*“, kuris buvo vykdomas 1998–1999 ir 2003 m. Projekte kartu dalyvavo Didžiosios Britanijos, Belgijos, Švedijos universitetų ligoninių laboratorijos.

Dalyvavimas projektuose leido darbuotojams nuvykti į minėtas šalis, įvaldyti naujus tyrimų metodus, pamatyti, kaip laboratorijų darbas organizuotas kitose šalyse. 1994 m. Bazelyje (Šveicarija) stažavo si (darbui su „Cobas Mira Plus“ analizatoriumi) Virginija Kuosaitė, Laima Razinkovienė, Zita Aušrelė Kučinskienė; Helsinkyje „Labquality“ seminare dalyvavo Birutė Baliūnienė, Irena Bogušienė, Virginija Kuosaitė, Danijoje – Birutė Baliūnienė, Virginija Kuosaitė, Zita Aušrelė Kučinskienė, Lenkijoje – Marytė Didžiūnienė, Aldona Pečiulytė, Dalius Vitkus, Aldona Lujienė, Jūratė Bytautienė; Diuseldorfe specialų tarptautinį laboratorinės medicinos tarnybos organizacijos kursą, organizuotą Pasaulio sveikatos organizacijos, išklause prof. Z. A. Kučinskienė. Dalyvauta simpoziumuose bei seminaruose Švedijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje, JAV, kt.

1994 m. pirmą kartą buvo apskaičiuotos ir pateiktos SAM tvirtinti laboratorinių tyrimų kainos – tai viso Centro darbuotojų kruopštaus darbo rezultatas.

Laboratorinės diagnostikos centras nuo 1996 metų buvo atestuojamas Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos pagal Asmens sveikatos priežiūros įstaigų laboratorijų atestavimo nuostatus plačiausiai Lietuvoje tyrimų įvairovei atlikti. 1996 metais atestautos šešios iš septynių (neparengta atestacijai Klinikinės imunologijos laboratorija) LDC laboratorijų pagal SAM parengtus atestacijos reikalavimus. Rengiant dokumentus pirmajai laboratorijos atestacijai daug prisidėjo gydytoja-laborantė Regina Milašienė.

1996 m. Laboratorinės diagnostikos centro Biochemijos, Hematologijos ir bendrųjų klinikinių tyrimų bei Mikrobiologijos labora-

torijose lankėsi tarptautinio audito atstovai (nes ligoninės klinikiniai padaliniai dalyvauja tarptautinėse vaistų klinikinių bandymų studijose) iš Prancūzijos, Didžiosios Britanijos. Jie labai gerai įvertino laboratorijų darbą, Centro organizaciją. Audito išvadose rašoma, kad LDC veikla ir atliekamų tyrimų metodai, taikomi *in vitro* diagnostikos medicinos prietaisų atitikčiai įvertinti, atitinka tarptautinio standarto LST EN ISO/IEC 17025:2005 „Tyrimų, bandymų ir kalibravimo laboratorijų kompetencijai keliamus bendruosius reikalavimus“, tenkina užsakovo, valstybės institucijų ar pripažinimą teikiančių organizacijų poreikius. Šiuo metu laboratorija rengiasi akreditacijai pagal LST EN ISO 15189:2007 „Medicinos laboratorijos. Ypatingieji kokybės ir kompetencijos reikalavimai“.

Ligoninės generalinis direktorius Juozas Radikas 1996 m. vasario 5 d. įsakymu Nr. 17 patvirtino Vilniaus universitetinės Santariškių ligoninės Klinikinės tarybos sudėtį, į kurią įtraukta ir Laboratorinės diagnostikos centro vedėja prof. Z. A. Kučinskienė.

1996 metais parengtas leidinys „Vilniaus universiteto ligoninės „Santariškių klinikos“ Laboratorinės diagnostikos centre atliekami tyrimai ir jų normos“ bei „Medžiagos laboratoriniams tyrimams paėmimo taisyklės“. Patvirtinus SAM laboratorinių tyrimų kainas 1996 m. pirmą kartą buvo apskaičiuota, kad laboratorinių tyrimų atlikta apytikriai už 10 407 000 litų.

Centro darbuotojai tapo aktyviais tarptautinių organizacijų nariais, tarptautinių renginių organizacinių bei mokslinių komitetų nariais, atstovavo ir atstovauja Lietuvai tarptautinėse organizacijose: prof. Z. A. Kučinskienė tapo Lietuvos laboratorinės medicinos draugijos atstove Tarptautinėje klinikinės chemijos federacijoje (IFCC), Europos aterosklerozės draugijos (EAS) nare, tarptautinio Klinikinės chemijos kongreso „Laboratorinė medicina-97“ Bazelyje (Šveicarija) mokslinio komiteto nare, taip pat tarptautinio aterosklerozės simpoziumo Švedijoje (1998 m.) organizacinio komiteto nare ir kt. Daugiausia Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Fiziologijos ir biochemijos katedros

bei Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Laboratorinės diagnostikos centro darbuotojų pastangomis buvo pradėti organizuoti Baltijos šalių Laboratorinės medicinos kongresai. Pirmasis toks kongresas vyko Tartu (Estija) 1992 m., o antrasis – 1994 m. Vilniuje. Centro darbuotojai įvairiais laboratorinės tarnybos klausimais konsultuoja Sveikatos apsaugos ministeriją – prof. Z. A. Kučinskienė yra SAM neetatine specialistė konsultantė, Centro darbuotojai konsultuoja Vilniaus miesto bei respublikos gydymo įstaigas, dalyvauja kaip ekspertai atestacijos bei kitų komisijų darbe, ir tai yra jų kvalifikacijos bei prestižo pripažinimas.

Siekdamas normalizuoti darbo krūvius bei kuo racionaliau naudoti lėšas ir remdamasis darbo grupių rekomendacijomis (Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų – VUL SK 1997-09-17 įsakymas Nr. 296) ligoninės generalinis direktorius A. Vinkus 1997 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 403 „Dėl etatų struktūros patvirtinimo“ nuo sausio 1 d. patvirtino Centro etatų sąrašą.

1. Administracija – 4 etatai:

- Centro direktorius, 1 etatas – prof. Zita Aušrelė Kučinskienė;
- vyresnioji medicinos sesuo – klinikinis laborantas, 1 etatas – Stanislava Kareckienė;
- sesuo šeimininkė, 1 etatas – Klementina Druskienė;
- inžinierius programuotojas, 1 etatas – Marian Jarmolovič.

2. Hematologijos ir bendrųjų klinikinių tyrimų laboratorija – 52 etatai:

- vyresnysis ordinatorius – klinikinės laboratorijos gydytojas, 1 etatas – Birutė Baliūnienė;
- klinikinės laboratorijos gydytojas, 9,25 etato: Vida Balvočiūtė, Maisa Gubanova, Irena Dobrinskaja, Birutė Baliūnienė, Vilija Characiejūtė, Rėda Matuzevičienė;
- klinikinis biologas, 5,25 etato: Viktoras Urmonas, Danutė Meškienė, Irena Bogušienė, Adelė Milda Žalienė;

- klinikinis laborantas, 29,5 etato: Ramunė Kojelienė, Dangira Jurgaitytė, Rūta Čižikaitė, Janina Kinderevičienė, Snaiguolė Jermalienė, Nijolė Plauskaitė, Ilona Naruševičiūtė, Gražina Šabonaitė, Lina Luišytė, Virginija Šimkūnienė, Audra Krikštaponytė, Rita Širvinskaitė, Audronė Pranciška Udrienė, Elvyra Baliūnienė, Vida Motiejūnienė, Jolita Pūrienė, Jolanta Balčiūnienė, Laimutė Jakutienė, Dalia Šarkanienė, Svetlana Šuprickaja;

- sanitarė valytoja, 7 etatai.

3. Biochemijos laboratorija – 36 etatai:

- vyresnysis ordinatorius – klinikinis biologas, 1 etatas – Dalius Vitkus;
- klinikinės laboratorijos gydytojas, 1,5 etato – Rasa Janulionienė;
- klinikinis biologas, 10,5 etato: Marytė Didžiūnienė, Jolita Jurkevičienė, Laima Razinkovienė, Laima Gogelienė, Aldona Lujienė, Dalius Vitkus, Aldona Pečiulytė;
- klinikinis laborantas, 19,5 etato: Jolanta Jasinskaja, Palmyra Chmieliauskaitė, Rasa Guobužaitė, Zita Karbauskaitė, Virginija Čepanionienė, Loreta Valiukevičienė, Eleonora Katiliūtė, Vyta Miliauskaitė, Rima Kėkštaitė, Alma Vitkienė, Edita Bartkevičiūtė;
- sanitarė valytoja, 3,5 etato.

4. Mikrobiologijos laboratorija – 16 etatų:

- vyresnysis ordinatorius – gydytojas mikrobiologas, 1 etatas – Jūratė Marija Bytautienė;
- gydytojas mikrobiologas, 1,5 etato – Jūratė Marija Bytautienė, Rūta Petruškevičienė;
- medicinos mikrobiologas, 1,5 etato – Gražina Pačkauskienė;
- mikrobiologijos laborantas, 8 etatai: Rimantė Malinauskienė, Janina Snabaitytė, Elena Čelkytė, Rita Elena Arasimavičienė, Laima Paukštienė, Rima Gudanec, Aušra Šalčiūtė;
- sanitarė valytoja, 4 etatai.

5. Klinikinės imunologijos laboratorija – 15 etatų:

- vyresnysis ordinatorius – gydytojas-klinikinis imunologas, 0,5 etato – Radvilė Malickaitė;
- klinikinės laboratorijos gydytojas, 0,5 etato – Loreta Galuzienė;
- klinikinis biologas, 3,5 etato – Nijolė Zosė Čiaponienė, Marija Avižienienė, Birutė Kabelienė, Ona Cicėnienė;
- klinikinis laborantas, 7,5 etato: Laimutė Genovaitė Jurgauskienė, Aldona Marija Stanevičienė, Irena Šimkevičiūtė, Rasa Čiaponienė, Marijona Stanevičienė, Irena Danguolė Kuodienė, Raimonda Žemaitienė, Jolanta Kairytė, Ieva Jasiulionienė, Ramunė Rakštelienė, Daiva Pocienė;
- sanitarė valytoja, 3 etatai.

6. Radioimuninių tyrimų laboratorija – 4,5 etato:

- vyresnysis ordinatorius – gydytojas radiologas, 0,5 etato – Vaidotas Urbonavičius;
- klinikinis biologas, 1 etatas – Regina Borovkienė;
- klinikinis laborantas, 2,5 etato: Vilija Karčinskienė, Dalė Karaliūnaitė;
- sanitarė valytoja, 0,5 etato.

7. Poliklinikos ir kraujo perpylimo laboratorija – 11,5 etato:

- vyresnysis ordinatorius – klinikinis biologas, 1 etatas – Bronislava Algimanta Duobienė;
- klinikinės laboratorijos gydytojas, 1,5 etato – Vida Betingienė;
- klinikinis biologas, 2,5 etato: Bronislava Algimanta Duobienė, Asta Jonelienė, Jelena Volkova;
- klinikinis laborantas, 6 etatai: Stasė Petkelienė, Dalia Augustytė, Danguolė Petraitienė, Raida Šerkšnytė, Ona Liutkevičienė, Daiva Pocienė, Algina Kinderevičienė, Aurelija Skarbaliūtė, Meilė Utaravičiūtė;
- sanitarė valytoja, 2 etatai.

8. Reanimacijos skyrių laboratorija – 19,5 etato:

- vyresnysis ordinatorius – klinikinis biologas, 0,5 etato – Elena Juodžbalienė;
- klinikinis biologas, 8 etatai: Elvyra Kondrotienė, Jūratė Noreikienė, Regina Barevičienė, Loreta Lučinskienė, Vijolė Petrauskienė, Vanda Laurinavičienė, Marija Lisauskienė;
- klinikinis laborantas, 9 etatai: Jolanta Šapokaitė, Irina Purlienė, Violeta Rubinskienė, Jūratė Galvelienė, Laimutė Kaganovienė, Stanislava Griežytė, Elvyra Matiukaitė;
- sanitarė valytoja, 2 etatai.

Taigi iš viso patvirtinta 158,5 etato.

Centro darbe svarbiausios problemos buvo susijusios su patalpomis. Padaugėjus atliekamų tyrimų ir padidėjus jų įvairovei, patalpų labai trūko, o klinikinių padalinių darbuotojų nuolat prašoma tvarkingai pildyti tyrimų paskyrimų lapelius.

Laboratorinės diagnostikos centras ne kartą savo problemas išdėstė laiškuose administracijai (pvz. 1997-01-22), o veikla ne kartą svarstyta VUL Klinikinėje taryboje. Taip 1997 m. gegužės 29 d. nutarime Nr. 4 Klinikinė taryba, „įvertindama Centro didelę veiklos apimtį ir svarbą, tuo pačiu pažymėdama ženklias laboratorinės diagnostikos finansines sąnaudas ir kai kuriuos darbo trūkumus, nutaria:

1. Laboratorinės diagnostikos centrui:

- pagerinti apskaitą ir atsiskaitymą už tyrimus, atliktus privačių gydymo įstaigų siuntimu;
- tęsti laboratorinių tyrimų atlikimo unifikavimą visuose ligoninės padaliniuose ir taip sumažinti tyrimų dubliavimą;
- parengti naujus laboratorinių tyrimų blankų pavyzdžius ir pateikti juos tvirtinti atitinkamam LR SAM skyriui;

2. Klinikų (centrų) vadovams, skyrių vedėjams:

- parengti kartu su Laboratorinės diagnostikos centru laboratorinių tyrimų standartus įvairių ligų atvejais ir išleisti atskiru leidiniu;

- kontroliuoti savo vadovaujamuose padaliniuose laboratorinių tyrimų paėmimo, siuntimo į laboratoriją ir tyrimų rezultatų gavimo iš laboratorijos taisyklių laikymąsi, tyrimų dubliavimo atvejus.

3. Ekonomikos skyriaus viršininkei A. Guobienei:

- sugriežtinti atsiskaitymą už atliktus laboratorinius tyrimus privačioms gydymo įstaigoms, sudariusioms sutartis;
- parengti realias laboratorinės diagnostikos tyrimų kainas ir jas motyvuotai pateikti LR SAM patvirtinimui;
- pagerinti pagal finansines galimybes sąskaitų už reagentus bei laboratorinės aparatūros atsargines dalis apmokėjimą.

4. Administracijos ir ūkio reikalų direktoriui A. Sekonui:

- atlikti planine tvarka būtinus remonto bei apšvietimo sutvarkymo darbus laboratorijoje, pagal galimybes pakeisti susidėvėjusius baldus bei pagerinti laboratorijos aprūpinimą būtinomis sanitarijos ir dezinfekcijos priemonėmis.

Dokumentą pasirašė Tarybos pirmininkas A. Vinkus.

Laboratorinės diagnostikos centro darbas nuolat tobulinamas atnaujinant jo struktūrą, pasipildant naujais darbuotojais, keliant jų kvalifikaciją. Biochemijos laboratorijos vyr. ordinatoriumi 1996 m. balandžio 10 d. įsakymu Nr. 153-K paskiriamas (laikinais iki konkurso) Dalius Vitkus. 2003 m. vasario 28 d. įsakymu Nr. 98 „Dėl etato pakeitimo“ į Kraujo perpylimo laboratorijos vyr. ordinatoriaus – laboratorijos gydytojo pareigas paskiriama Vida Betingienė, o 2003 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. 698-K „Dėl darbo sutarčių pakeitimo patvirtinimo“ Hematologijos ir bendrųjų klinikinių tyrimų laboratorijos vyr. ordinatore paskiriama Elvyra Ostanevičiūtė.

1998 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. 137 „Dėl pareiginių instrukcijų patvirtinimo“ ligoninės generalinis direktorius A. Vinkus patvirtino Laboratorinės diagnostikos centro darbuotojų pareigines instrukcijas. Buvo peržiūrėtos ir naujai patvirtintos Laboratorinės diagnostikos centre atliekamų tyrimų normos. 1999 m. Centro laboratorijos įsitrau-

kė į tarptautinę tyrimų kokybės kontrolės programą RIQAS ir tai žymėjo naują laboratorinių tyrimų kokybės užtikrinimo etapą.

Siekiant geresnės teikiamų medicinos paslaugų kokybės 1999 m. rugsėjo 17 d. įsakymu Nr. 424 „Dėl geresnės teikiamų medicinos paslaugų kokybės“ viešosios įstaigos Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikos generalinis direktorius Antanas Vinkus patvirtino Laboratorinės diagnostikos centro specialistus, atsakingus už laboratorijose atliekamų tyrimų kokybės kontrolę:

- klinikos biologę Aldoną Lujienę – atsakingą už Biochemijos laboratorijoje, taip pat reanimacinių skyrių padalinyje atliekamų tyrimų kokybės kontrolę;
- laboratorijos gydytoją Maisą Gubanovą – už hematologinių tyrimų kokybės kontrolę;
- laboratorijos gydytoją Ireną Dobrinską – už bendrųjų klinikinių tyrimų kokybės kontrolę;
- klinikos biologę Ireną Bogušienę – už imunofermentinių tyrimų kokybės kontrolę;
- laboratorijos gydytoją Rėdą Matuzevičienę – už tėkmės citometrijos tyrimų kokybės kontrolę;
- vyr. ordinatorę Jūratę Bytautienę – už Mikrobiologijos laboratorijoje atliekamų tyrimų kokybės kontrolę;
- laboratorijos gydytoją Vidą Betingienę – už imunohematologinių tyrimų kokybės kontrolę;
- vyr. ordinatorę Algimantą Duobienę – už Poliklinikos ir kraujo perpylimo laboratorijoje atliekamų tyrimų (išskyrus imunohematologinius) kokybės kontrolę;
- vyr. ordinatorę Radvilę Malickaitę – už Klinikinės imunologijos laboratorijoje atliekamų tyrimų kokybės kontrolę;
- klinikos biologę Reginą Borovkienę – už Radioimuninių tyrimų laboratorijoje atliekamų tyrimų kokybės kontrolę.

Siekiant centralizuoti laboratorinių tyrimų atlikimą bei tobulinti jų apskaitą ligoninės generalinis direktorius A. Vinkus 2001 m. gruod-

džio 28 d. paskelbė įsakymą Nr. 546 „Dėl Laboratorinės diagnostikos centro reorganizacijos“. Šiuo įsakymu Poliklinikos ir kraujo perpylimo laboratorija reorganizuojama perkeliant (centralizuojant) kai kuriuos tyrimus į kitas laboratorijas ir įsteigiant Kraujo perpylimo laboratoriją, ir nuo 2002 m. sausio 2 d. tvirtinama tokia LDC etatinė struktūra:

1. Laboratorinės diagnostikos centras, kurio etatinę struktūrą sudaro: direktorius – laboratorijos gydytojas, vyresnysis klinikos laborantas, ūkio reikalų tvarkytojas, programuotojas, sekretorius – medicinos biologas, kokybės vadybininkas – medicinos biologas, apskaitininkas – iš viso 5,25 etato;
2. Hematologijos ir bendrųjų klinikinių tyrimų laboratorija – 49,5 etato;
3. Biochemijos laboratorija – 57,5 etato;
4. Mikrobiologijos laboratorija – 26,5 etato;
5. Klinikinės imunologijos laboratorija – 19,75 etato;
6. Kraujo perpylimo laboratorija – 6 etatai.

Siekiant užtikrinti Laboratorinės diagnostikos centro laboratorijose atliekamų tyrimų kokybės kontrolę bei rengti dokumentaciją laboratorijų atestacijai VUL SK generalinio direktoriaus įsakymais sukuriamą LDC kokybės valdymo pareigybių struktūrą: 2002 m. sausio 2 d. įsakymu Nr. 6-K „Dėl darbo sutarčių pakeitimo“ LDC kokybės vadybininke paskiriama medicinos biologė Aldona Lujienė; 2003 m. lapkričio 14 d. įsakymu Nr. 641-K „Dėl darbo sutarčių pakeitimo“ LDC technikos vadovu paskiriamas Dalius Vitkus, LDC metodininku – medicinos biologas Andrejus Coj.

2003 m. gegužės 16 d. įsakymu Nr. 261 „Dėl laboratorinės diagnostikos centre naudojamų tyrimų metodikų tvirtinimo“ generalinis direktorius prof. Aleksandras Laucevičius patvirtino Laboratorinės diagnostikos centre naudojamų tyrimų metodikas, o 2003 m. spalio 17 d. įsakymu Nr. 606 „Dėl pavadinimo pakeitimo“ nuo lapkričio 1 d. buvo

pakeistas Hematologijos ir bendrųjų klinikinių tyrimų laboratorijos pavadinimas – ji tapo Hematologijos ir bendrosios citologijos laboratorija. 2004 m. patvirtintas Laboratorinės diagnostikos centro darbo reglamentas, kuriame apibrėžti Centro tikslai, uždaviniai, funkcijos, aprašyta Centro struktūra, valdymas, sprendimų priėmimas bei veiklos organizavimas.

Į Centro laboratorijas atėjo dirbti nemažai mokslo laipsnį turinčių specialistų: į Klinikinės imunologijos laboratoriją – dr. Žydrė Stanaitienė, dr. Ona Cicėnienė, dr. Radvilė Malickaitė, dr. Tatjana Rainienė, dr. Laimutė Jurgauskienė; į Hematologijos ir bendrosios citologijos laboratoriją – dr. Viktoras Urmonas, dr. Gintaras Zaleskis, į Mikrobiologijos laboratoriją – dr. Algimantas Paškevičius; LDC administracijos gretas papildė dr. Valerija Jablonskienė. 1994 m. į Biochemijos laboratoriją atėjo dirbti pirmąjį magistro darbą laboratorinės medicinos srityje apsigynęs biochemikas Dalius Vitkus. Laboratorinės medicinos centre disertacijas tuo metu apgynė jame dirbantys darbuotojai: Laima Razinkovienė (1998 m.), Loreta Bagdonaitė (2001 m.), Rėda Matuzevičienė (2003 m.), Silvija Kiverytė (2005 m.), Jurgita Songailienė (2006 m.). Taigi susiformavo kvalifikuotas specialistų branduolys skirtingose laboratorinės medicinos srityse: laboratorinės hematologijos, klinikinės imunologijos, mikrobiologijos, klinikinės biochemijos.

Tai sudarė sąlygas Laboratorinės diagnostikos centro direktorei ir katedros vedėjai prof. Z. A. Kučinskienei bei jos vadovaujamam kolektyvui parengti naujas studijų programas ir organizuoti Klinikinės biochemijos (1989 m.) ir Laboratorinės medicinos (1991 m.) dalykų dėstymą studentams. Taip pat buvo parengtos ir patvirtintos Laboratorinės medicinos rezidentūros (1992 m.), magistrantūros (2000 m.), doktorantūros, specialistų tobulinimo studijų programos. Paminėtina, kad ir specialistų pavadinimai – laboratorinės medicinos gydytojas bei medicinos biologas (nuo 2000 metų), gimė Centro darbuotojų siūlymu. Taigi Centro kolektyvas daug prisidėjo prie laboratorinės medicinos specialistų rengimo Lietuvoje. Daugiausia Centro darbuotojų pa-

Laboratorinės diagnostikos centro kolektyvas 2006 metais

stangomis SAM ministro įsakymu 1998 m. patvirtintos „Laboratorinės medicinos gydytojo“ ir „Klinikos biologo“ (vėliau pervadinto „Medicinos biologu“), „Klinikos laboranto“ medicinos normos. Prof. Z. A. Kučinskienė ligoninės generalinio direktoriaus A. Vinkaus 2001 m. vasario 15 d. įsakymu Nr. 56 „Dėl koordinacinės tarybos VŠĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikos Medicinos technikos ir technologijų atnaujinimo (renovacijos) programos“ paskiriama šios tarybos nare, ir šią sudėtį 2002 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. 631 patvirtino LR SAM ministras Konstantinas Romualdas Dobrovolskis. Svarbu paminėti, kad Laboratorinės diagnostikos centro direktorė prof. Z. A. Kučinskienė 2002 m. išrinkta Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto dekanė ir ją buvo renkama dvi kadencijas iš eilės (2002–2012 m.). 2004 m. spalio 15 d. įsakymu Nr. V-727 LR SAM ministras Juozas Olekas patvirtino ją naujai sudarytos ministerijos kolegijos nare. 2006 m. prof. Z. A. Kučinskienė išrinkta Lietuvos mokslų akademijos nare eksperte, o nuo 2011 m. yra tikroji jos narė – akademikė.

2006 m. spalio 2 d. įsakymu Nr. K-592 atnaujintas laboratorijų kokybės vadybininkų sąrašas: Hematologijos ir bendrosios citologijos laboratorijos kokybės vadybininke patvirtinta Daiva Taškūnaitė, Biochemijos laboratorijos – Aldona Lujienė (nuo 2014-02-01 – Jolita Jurkevičienė), Mikrobiologijos laboratorijos – Jūratė Bytautienė (nuo 2014-02-01 – Jurgita Baubienė), Klinikinės imunologijos laboratorijos – Nijolė Gerčiukaitė, Kraujo perpylimo laboratorijos – Vida Betingienė.

2007 m. gegužės 24 d. įsakymu Nr. V-318 „Dėl molekulinės diagnostikos laboratorijos įsteigimo“ įsteigiama Molekulinės diagnostikos laboratorija, kurios vyr. ordinatorė paskiriama dr. Silvija Kiverytė, o 2007 m. lapkričio 12 d. įsakymu Nr. 623 „Dėl etatų įvedimo ir pakeitimo“ šios laboratorijos kokybės vadybininke tampa Raminta Vilkevičienė.

Laboratorinės diagnostikos centro laboratorijos nuo pat ligoninės įsikūrimo dirbo tose pat patalpose, nors labai padidėjo laboratorinių

tyrimų skaičius, išsiplėtė jų įvairovė bei per tą laikotarpį įsigyta daug naujos aparatinės. Pagal laboratorijų atestacijos reikalavimus esamos patalpos jau neatitiko reikalavimų, pavyzdžiui, nebuvo poilsio patalpų, o darbas laboratorijose priskiriamas kenksmingų sąlygų kategorijai. Taigi 1995 m. kilo idėja pateikti ligoninės administracijai laboratorinio priestato statybos projektą arba ieškoti kitų sprendimo būdų.

Neabejotinas iššūkis visam LDC kolektyvui buvo Centro laboratorijų infrastruktūros išvystymo ir renovacijos etapas, trukęs ne vienerius metus. Šis VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Laboratorinės diagnostikos centro infrastruktūros išvystymo ir patalpų renovacijos projektas buvo VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Medicinos technikos ir technologijų atnaujinimo programos projekto dalis. Jis buvo parengtas ir patvirtintas 2003 m. 2004 metais parengtas papildytas Laboratorinės diagnostikos centro infrastruktūros išvystymo ir patalpų renovacijos projekto II etapas. Jame pakartojami 2003 m. VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Laboratorinės diagnostikos centro Infrastruktūros išvystymo ir patalpų renovacijos projekte išdėstyti pagrindiniai Laboratorinės diagnostikos centro (LDC) veiklos apžvalgos ir perspektyvų aspektai, papildant juos pagrindiniais 2003 m. LDC statistiniais rodikliais. Naujajame projekte papildyti projekto rengimo tikslai, pateikta analizė ir pagrindimas, įtraukiant atsiradusias naujas svarbias projekto parengimo ir įgyvendinimo prielaidas, pateikta jų atitiktis šalies strategijai ir prioritetams, detalizuoti Laboratorinės diagnostikos centro patalpų reikalavimai, atnaujinti priedai.

Projekte nurodoma, kad VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Laboratorinės diagnostikos centras yra vienas iš didžiausių šios gydymo įstaigos struktūrinių padalinių. Jo sudėtyje yra penkios skirtingos laboratorijos: Hematologijos ir bendrosios citologijos (su padaliniu Dermatovenerologijos centre), Biochemijos (su radioimuninių tyrimų padaliniu ir padaliniu prie Antrojo reanimacijos ir intensyviosios terapijos skyriaus), Mikrobiologijos (su padali-

niu Dermatovenerologijos centre), Klinikinės imunologijos ir Kraujo perpylimo tyrimų laboratorijos, bei Laboratorinės diagnostikos centro administracija. LDC laboratorijos yra atestuotos Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka „Dėl asmens sveikatos priežiūros įstaigų laboratorijų atestavimo“ (LR SAM 1998-12-11 d. įsakymas Nr. 737, Žin., 1998, Nr. 111-3092). Laboratorinės diagnostikos centro laboratorijose atliekamas platus spektras (490 pavadinimų) laboratorinių tyrimų, kurių dauguma – apskritą parą, mikrobiologiniai II, III lygio tyrimai atliekami be poilsio dienų, dalis II, III lygio tyrimų dėl specifikos, būtinumo grupuoti, ypatingo darbo imlumo atliekami darbo dienomis. Kai kurie tyrimai yra unikalūs, Lietuvoje atliekami tik Centre.

Laboratorinės diagnostikos centro laboratorijose įdiegta daug šiuolaikinių tyrimo metodų: automatizuoti rutininiai hematologiniai, šlapimo, biocheminiai, imunohematologiniai tyrimai, taikomi įvairūs elektroforezės metodai, išvystyti ir automatizuoti sudėtingi imunologiniai tyrimo metodai – imunonefelometrijos, poliarizacinės fluorescencijos, cheminės liuminescencijos, radioimuninės ir imunofermentinės analizės, taikomi šiuolaikiniai tėkmės citometrijos, polimerazės grandininės reakcijos metodai, iš dalies automatizuoti mikrobiologiniai tyrimai. Tai leidžia Laboratorinės diagnostikos centrui kokybiškai ir greitai atlikti laboratorinius tyrimus, kurių kokybei užtikrinti Centro laboratorijos jau 10 metų dalyvauja tarptautinėse išorinio kokybės vertinimo programose Labquality (Suomija), RIQAS (Randox, Jungtinė Karalystė) bei kitose.

Laboratorinės diagnostikos centre tyrimai atliekami ne tik VUL Santariškių klinikų stacionaro ir ambulatorijos pacientams, bet ir kitų gydymo įstaigų pacientams pagal sutartis. Tarp jų pirmiausia pažymėtinos Santariškių miestelyje veikiančios kitos gydymo įstaigos: Vilniaus universiteto Onkologijos institutas, Respublikinė vaikų universitetinė ligoninė, Respublikinė tuberkuliozės ir infekcinių ligų universitetinė ligoninė, taip pat Centro poliklinika, jungianti penkis Vilniaus miesto centre esančius filialus ir diagnostikos centrą. Iš viso tyrimams

atlikti sudaryta apie 70 sutarčių. Nuo 1994 m. LDC laboratorijos nuolat dalyvauja biomediciniuose tyrimuose.

Pateikiami pagrindiniai 2003 m. statistiniai LDC rodikliai:

Darbuotojų skaičius	143
Laboratorijos gydytojų	19
Medicinos biologų	35
Klinikos laborantų	70
Pagalbinio personalo	18
Kitų	1
Per metus atliekama tyrimų	1 111 965
Stacionaro pacientams	897 053
Ambulatoriniams pacientams	214 912
Žmogaus organų ir audinių persodinimui	61 379
Kitoms įstaigoms pagal sutartis	18 455
Mokamų tyrimų	22 286
Tyrimų struktūra	
Hematologijos ir bendrosios citologijos tyrimų	227 118
Biochemijos	684 732
Mikrobiologijos	116 402
Imunologijos	17 782
Kraujo perpylimo	65 931
Pagrindiniai statistiniai rodikliai	
Tyrimų skaičius	1 111 965
Atliktų tyrimų kaina	10 047 490 Lt
Išlaidos reagentams ir pagalbiniams priemonėms	4 569 793 Lt

Buvo smulkiai aprašyti reikalavimai Laboratorinės diagnostikos centro laboratorijų patalpoms, pateiktas būtinos įsigyti aparatūros sąrašas. Numatyta, kad VŠĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Laboratorinės diagnostikos centro infrastruktūros išvystymo ir patalpų renovacijos projektui įgyvendinti reikia skirti 3,6 mln. litų

investicinių lėšų, aparatai atnaujinti – 4,0 mln. litų. Iš viso šio projekto įgyvendinimui būtinos lėšos sudaro 7,6 mln. litų. Laboratorinės diagnostikos centro išvystymo ir patalpų renovacijos projektą buvo numatyta pradėti 2003 m. ir baigti 2005 m.

Projektas buvo unikalus tiek savo sudėtingumu, specialiais reikalavimais laboratorijoms, tiek įrangos atnaujinimo kaštais. Šiam tikslui buvo sukurta ir Laboratorinės diagnostikos centro emblema.

Ir štai atėjo diena – 2008 m. balandžio 10 d. – kai Laboratorinės diagnostikos centras persikėlė į naujas specialiai tam pastatytas ir įrengtas patalpas. Centro atidarymo iškilmėse dalyvavo SAM ministras Gediminas Černiauskas, VUL Santariškių klinikų generalinis direktorius prof. Aleksandras Laucevičius, Vilniaus universiteto rektorius akad. Benediktas Juodka, daug garbingų svečių iš Seimo, Vyriausybės, įvairių ligoninių atstovų. Kvietime svečiams buvo parašyta tokia informacija: „Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Laboratorinės diagnostikos centras persikėlė į naujas patalpas. Jose sumontuota nemažai naujos įrangos, 2008 m. įdiegtas pirmasis Lietuvoje procesų gerinimo projektas, apimantis automatinį preanalizinį mėginių paruošimą, informacinių srautų automatizavimą.“

Laboratorinės diagnostikos centro atidarymo iškilmės

Savo pranešime Centro direktorė prof. Zita Aušrelė Kučinskienė pažymėjo, kad VUL Santariškių klinikų Laboratorinės diagnostikos centras (LDC) buvo įkurtas 1991 m. lapkričio 12 d. direktoriaus Juozo Radiko įsakymu Nr. 136. Jau tada tai buvo klinikinės laboratorinės diagnostikos tyrimus atliekantis bei konsultacinis universiteto ligoninės padalinys, kurio veikla reglamentuojama LDC nuostatais, taip pat universiteto mokymo ir mokslinių tyrimų bazė. Nuolatos diegdamas naujus tyrimus ir tyrimų metodus bei gerindamas rezultatų kokybę, Laboratorinės diagnostikos centras tapo vienu iš didžiausių ne tik šios ligoninės struktūrinių padalinių, bet ir yra didžiausias toks centras Lietuvoje, taip pat gerai žinomas kaip klinikinėms studijoms tyrimus atliekantis centras. LDC siekia gerinti pacientų sveikatą, t. y. laboratoriniai tyrimai atliekami ligoms diagnozuoti, jų eigai, gydymui ir prognozei vertinti, taip pat ligų profilaktikai. Centro tikslai yra šie:

- teikti kokybiškas laboratorinės medicinos paslaugas;
- įdiegti kokybės vadybos sistemą, pagrįstą tarptautiniu mastu pripažintais principais, ir nuolat gerinti vadybos sistemos rezultatyvumą;
- dalyvauti išorinėse laboratorinių tyrimų vertinimo programose;
- vykdyti neatitiktį prevenciją;
- tenkinti užsakovų poreikius kompetentingu darbu, laiku atlikti užsakymus ir užtikrinti gautos informacijos konfidencialumą;
- dalyvauti sveikatos priežiūros specialistų pasitarimuose, konsiliuimuose, klinikinių atvejų aptarimuose, klinikinėse vizitacijose, užtikrinti tinkamą ir šiuolaikišką laboratorinės medicinos klausimų interpretavimą;
- būti medicinos studentų, magistrantų, rezidentų, doktorantų ir Gydytojų tobulinimo skyriaus klausytojų mokymo baze;
- vykdyti mokslo darbą, dalyvauti klinikinėse studijose.

Laboratorinės diagnostikos centras jau nuo 1996 m. yra atestuojamas Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos

Laboratorinės diagnostikos centro kolektyvas atidarant naujas patalpas

prie Sveikatos apsaugos ministerijos pagal Asmens sveikatos priežiūros įstaigų laboratorijų atestavimo nuostatus plačiausiai Lietuvoje tyrimų įvairovei atlikti – šešiose Centro laboratorijose atliekama apie 700 pavadinimų tyrimai:

- 1) Hematologijos ir bendrosios citologijos laboratorijoje – 64 rūšių tyrimai,
- 2) Biochemijos laboratorijoje – daugiau kaip 220 pavadinimų tyrimai,
- 3) Mikrobiologijos laboratorijoje tiriama daugiau kaip 350 skirtingų mikroorganizmų (bakterijų, grybų ir virusų) rūšių,
- 4) Klinikinės imunologijos laboratorijoje – 34 rūšių tyrimai, daugiau kaip 100 IgE specifinių alergenų ir kt. tyrimų,
- 5) Kraujo perpylimo laboratorijoje – 11 antikūnų, taip pat retų kraujo grupių ir kitų tyrimų,
- 6) Molekulinės diagnostikos laboratorijoje – 7 pavadinimų tyrimai.

Šis molekulinės diagnostikos metodais tiriamų infekcinių ligų sąrašas neabejotinai ilgės.

LDC atliekamų tyrimų skaičius nuolat augo:

- 2005 m. atlikta 1,31 mln. tyrimų,
- 2007 m. – per 1,37 mln. tyrimų.

LDC veikla ir atliekamų tyrimų metodai, taikomi *in vitro* diagnostikos medicinos prietaisų atitikčiai įvertinti, atitinka tarptautinę standartą LST EN ISO/IEC 17025:2005 „Tyrimų, bandymų ir kalibravimo laboratorijų kompetencija. Bendrieji reikalavimai“, tenkina užsakovų, valstybės institucijų ar pripažinimą teikiančių organizacijų poreikius. Šiuo metu laboratorija rengiasi akreditacijai pagal LST EN ISO 15189:2007 „Medicinos laboratorijos. Ypatingieji kokybės ir kompetencijos reikalavimai“.

LDC dirba 130 darbuotojų – 14 laboratorinės medicinos gydytojų, 1 gydytojas mikrobiologas, 2 gydytojai alergologai – klinikiniai

imunologai, 28 medicinos biologai, 3 gydytojai asistentai, 63 klinikos laborantai, 4 bendrosios praktikos slaugytojos, 15 pagalbinių darbuotojų. Čia dirba 1 habilituotas daktaras profesorius, 2 mokslų daktarai docentai, 6 mokslų daktarai.

Kaip jau buvo minėta, nuo pat įsikūrimo VUL Santariškių klinikoje LDC yra Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Fiziologijos, biochemijos ir laboratorinės medicinos katedros klinikinė bazė, studentų, magistrantų, rezidentų, doktorantų bei Gydytojų tobulinimo skyriaus klausytojų mokymo bazė. Centre per metus mokosi daugiau kaip 160 studentų, apie 20 medicinos biologijos magistrantų, stažuoja si ir tobulinasi apie 200 gydytojų ir medicinos biologų, studijuoja apytikriai 7 rezidentai.

LDC darbuotojai kartu su VU Medicinos fakulteto akademiniiais ir mokslo darbuotojais atlieka mokslo tiriamuosius darbus, vykdo bendrus tarpinstitucinius tyrimus bei tarptautinius projektus. Minėti ni šie mokslo tiriamieji darbai:

- tęsiamas 1997 m. pradėtas Europos Komisijos finansuojamas 4FP Inco-Copernicus projektas: „QLAB+: *Information System Support for Quality Assurance and Accreditation of Clinical Laboratories*“, vykdytas 1998–1999 m. ir 2003 m.
- tęsiamas „LiViCordia – Linčopingo–Vilniaus koronarinės širdies ligos rizikos veiksnių vertinimo studijos“ projektas, kuris vykdytas 1994–1997 m. ir pakartotas 2003–2006 m.;
- „Kamieninių ląstelių integracija, jų išgyvenimas ir funkcinis pajėgumas patologiniame židinyje. Ikiklinikiniai tyrimai“;
- „Funkciniai kamieninių ląstelių funkcionavimo mechanizmų tyrimai. Citoterapija 2“;
- „ATHEROGEN – Žmogaus genomo įvairovės ypatumų nulemti aterosklerozės patogenezės mechanizmai“. 2004–2006 m. šį darbą finansavo Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas;

- Europos socialinio fondo finansuojamas projektas „Mokslinės vi suomenės žinių plėtojimas kamieninių ir aukštesnės diferenciacijos ląstelių tyrimų srityje“.

Pasinaudojusios Europos Sąjungos struktūriniais fondais Medicinos fakulteto Fiziologijos, biochemijos ir laboratorinės medicinos bei Žmogaus ir medicininės genetikos katedros parengė programą „FUNDAMED – Naujos molekulinės technologijos fundamentinėje medicinoje plėtojant studijas ir mokslą“. Šios programos lėšomis Laboratorinės diagnostikos centre įkurtos mokomosios Molekulinės biochemijos ir Analizinės citologijos laboratorijos. Moderni masių spektrometrijos įranga, tėkmės citometras / ląstelių rūšiuotuvas bei kita įranga naudojama ir ligų diagnostikai, pavyzdžiui, tiriant vaistų, įvairių metabolitų koncentraciją, ląstelių paviršiaus receptorius bei vyk dant mokslo darbą, pavyzdžiui, tiriant medžiagų apykaitos reguliacijos bei signalines molekules.

Dar vienas Europos Sąjungos struktūrinių fondų projektas, kuria me dalyvavo LDC darbuotojai, yra „Rytų ir pietryčių Lietuvos gyven tojų sergamumo ir mirštamumo nuo širdies ir kraujagyslių ligų maži nimas modernizuojant ir optimizuojant sveikatos priežiūros sistemos infrastruktūrą bei teikiamas paslaugas“.

Persikėlus į naujas patalpas Laboratorinės diagnostikos centro struktūrą sudarė šešios laboratorijos.

1. Hematologijos ir bendrosios citologijos laboratorija
Vyresnioji ordinatorė – medicinos biologė Elvyra Ostanevičiūtė.
Kokybės vadybininkė – medicinos biologė Daiva Taškūnaitė.
Vyresnioji klinikos laborantė – Ilona Naruševičiūtė.
Poskyriai:

Analizinės hematologijos poskyris. Laboratorijoje nau dojami modernūs hematologiniai analizatoriai, kuriais atliekami kie kybiniai ir kokybiniai kraujo tyrimai impedansiniu (varžos pokyčio) ir optiniu (tėkmės citometrijos) principais. Eritrocitų nusėdimo grei čio tyrimai vykdomi videofotometriniu ir kiekybinės kapiliarinės foto

metrijos principais. Šiais analizatoriais atliekama atranka citologiniam kraujo tyrimui.

Hematologinės (kraujo ir kaulų čiulpų) citologijos poskyris. Tiriami patologiniai kraujo, kaulų čiulpų ir limfmazgių punkcijų mėginiai, atliekamos citocheminės reakcijos (mieloperoksidazės, nespecifinės esterazės geležies atsargoms vertinti).

Bendrosios citologijos poskyris. Poskyryje atliekami organizmo skysčių, ginekologinės ir kitų lokalizacijų citologiniai tyrimai. Ginekologinėje citologijoje taikomas skystųjų terpių metodas LiquiPrep (JAV). Vykdoma automatizuota mėginių atranka citologiniam organizmo skysčių tyrimui.

Analizinės citologijos (tėkmės citometrijos) poskyris. Tėkmės citometrijos metodu atliekami kamieninių (CD34+) ląstelių tyrimai, ūminių ir lėtinių leukemijų fenotipavimas, minimalios liktinės ligos tyrimai, paroksizminės naktinės hemoglobinurijos diagnostika. Tyrimai atliekami keturių spalvų tėkmės citometru „FACSCalibur“ (BD, JAV), 6 spalvų tėkmės citometru „FACSCanto“ (BD, JAV). Šio poskyrio veiklos kuratorė ir konsultantė yra doc. dr. Rėda Matuzevičienė.

Šlapimo tyrimų poskyris. Šiame poskyryje atliekami šlapimo tyrimai automatiniais analizatoriais ir citologiškai tiriamos šlapimo nuosėdos.

Kokybei užtikrinti nuolatos sėkmingai dalyvaujama išorinio laboratorijų kokybės vertinimo programose: Labquality (Suomija), UK-NEQAS (Jungtinė Karalystė).

2. Klinikinės biochemijos laboratorija

Vyresnysis ordinatorius – medicinos biologas Dalius Vitkus.

Kokybės vadybininkė – medicinos biologė Aldona Lujienė.

Technikos vadovas – medicinos biologas Andrejus Coj.

Vyresnioji klinikos laborantė – Rasa Guobužaitė.

Integruoti klinikinės chemijos ir imunochemijos analizatoriai ir įdiegta kokybės valdymo sistema, besiremianti LST EN ISO/IEC

15189 reikalavimais, užtikrina darnų laboratorijos darbo ritmą apskritą parą, užsakovams pateikiami aukščiausios kokybės tyrimų rezultatai. Nuo 1995 metų nuolatos diegdama naujus tyrimus ir jų metodus, gerindama rezultatų kokybę, laboratorija tapo klinikinės biochemijos lydere visoje Lietuvoje ir yra gerai žinoma kaip klinikinėms studijoms atliekamų tyrimų centras.

Biochemijos laboratorijoje atliekami labai įvairūs tyrimai.

Bendrosios klinikinės biochemijos padalinyje tiriami metabolitai, elektrolitai, baltymų, fermentų, lipidų, angliavandenių apykaitos rodikliai, kraujo krešėjimo, hormonų, anemijos ir vėžio žymenų, specifinių baltymų, vaistų, narkotikų koncentracijos, atliekami infekcijų žymenų imunocheminiai tyrimai. Kai kurie iš šių tyrimų yra unikalūs ir Lietuvoje atliekami tik šioje laboratorijoje. Tai tromboelastografijos, trombocitų funkcijos ir agregacijos tyrimai, II ir V krešėjimo faktorių nustatymas, smegenų skysčio, kreatinkinazės, šarminės fosfatazės izofermentų elektroforezė, IgG oligokloninių juostų nustatymas išsėtinei sklerozei, hemoglobino elektroforezė hemoglobinopatijoms diagnozuoti, mikofenolio rūgšties, tirpių transferino receptorių, disialotransferino, cistatino C, serumo amiloido A ir kiti tyrimai.

Radioimuninių tyrimų padalinyje atliekami unikalūs katecholaminų, renino ir angiotenzino sistemos, aldosterono, antikūnų prieš acetilcholino ir tiotropino receptorių, insulino, adiponektino, rezistino ir kiti tyrimai.

Reanimacijos skyrių padalinyje apskritą parą moderniaisiais prietaisais atliekami intensyvios priežiūros laboratoriniai tyrimai.

Buvo įdiegtas į praktiką kai kurių vaistų (pvz. sirolimo) koncentracijos tyrimas.

Daug dėmesio skiriama laboratorijoje atliekamų tyrimų rezultatų kokybei: vykdoma ne tik visų tyrimų vidaus kokybės užtikrinimo programa, bet ir nuolatos sėkmingai dalyvaujama išorinio laboratorijų kokybės vertinimo programose: Labquality (Suomija), EQUALIS (Švedija), DEKS (Danija), QUALYRIS (Prancūzija), NKK (Norvegija).

Keletas laboratorijos medicinos biologų yra aktyvūs laboratorijų atestavimo ekspertai.

3. Mikrobiologijos laboratorija

Vyresnioji ordinatorė – laboratorinės medicinos gydytoja Rūta Petruškevičienė.

Kokybės vadybininkė – laboratorinės medicinos gydytoja Jūratė Bytautienė.

Mikrobiologijos laboratorijos padalinys – skubių tyrimų kabinetas, yra ligoninės padalinyje Kairiūkščio g. 2, 08661 Vilnius.

Mikrobiologijos laboratorijoje atliekami klinikiniai mikrobiologiniai tyrimai, padedantys operatyviai nustatyti infekcinių ligų ir procesų sukėlėjus, jų jautrumą antibiotikams ir taip parinkti gydymui geriausiai tinkančius antibakterinius vaistus.

Tiriamoji medžiaga. Tiriami tepinėliai iš kvėpavimo takų, nuo odos, žaizdų; pūliai, išmatos, skrepliai, šlapimas, kraujas, stuburo smegenų skystis ir kiti biologiniai organizmo skysčiai; operacinė medžiaga, punktatai, bioptatai. Taip pat tiriami aplinkos mėginiai, tirpalai sterilumui nustatyti.

Nustatomi mikroorganizmai. Pasėlių metodu auginami tokie patogeniniai infekcijų sukėlėjai, kaip β hemoliziniai streptokokai, *Streptococcus pneumoniae*, *Staphylococcus aureus*, *Haemophilus influenzae*, *Listeria monocytogenes*, *Pseudomonas aeruginosa*, *Escherichia coli*, kitos reikšmingos enterobakterijos. Išskiriamos patogeninės žarnyno bakterijos: *Salmonella*, *Shigella*, *Yersinia*, *Camphylobacter*, nustatomi rotavirusų ir adenovirusų antigenai, tiriamas *Clostridium difficile* toksinas. Pasėliuose auginami anaerobinių infekcijų sukėlėjai: *Clostridium*, *Bacteroides*, *Fusobacterium*, *Actinomyces*, *Peptostreptococcus* ir kitų genčių bakterijos.

Išskiriama ir identifikuojama daugiau kaip 100 rūšių retesnių patogeninių bakterijų ir oportunistinių infekcijų sukėlėjų žmonėms, kurių imuninė sistema pažeista.

Tiriami ir kai kurie lytiškai plintančių ligų sukėlėjai (*N. gonorrhoeae*, *Mycoplasma hominis*, *Ureaplasma urealyticum*). Išskiriami mediciniškai svarbūs grybai – mikozių sukėlėjai. Iki rūšies identifikuojami *Candida* genties grybai, pelėsiniai grybai, dermatofitai, mikrosporijos sukėlėjai, nustatomos retos grybų rūšys.

Identifikavimo metodai. Naudojami tiek rankiniai, tiek automatiniai ir pusiau automatiniai mikroorganizmų biocheminio aktyvumo tyrimai, nustatoma mikroorganizmų antigeninė struktūra, atliekami mikroskopiniai morfologiniai tyrimai.

Mikroorganizmų jautrumo antimikrobiniais vaistams tyrimai. Jie atliekami atsižvelgiant į klinikinę ligonio būklę, aptariant ją su gydančiu gydytoju. Naudojami įvairūs jautrumo vaistams tyrimo metodai – nuo paprasto diskų difuzijos metodo iki patvirtinamųjų, kuriais nustatoma mažiausia mikroorganizmų augimą slopinanti vaisto koncentracija. Šiais metodais aptinkamos ir registruojamos tokios visame pasaulyje plintančios atsparios antibiotikams bakterijų padermės, kaip MRSA (meticilinui atsparūs *S. aureus*), VRE (vankomicinui atsparūs enterokokai), PRP (penicilinui atsparūs *S. pneumoniae*), ESBL (plataus spektro β laktamazės) produkduojančios enterobakterijos, dauginiu atsparumu antibiotikams pasižyminčios *Pseudomonas*.

Kokybei užtikrinti nuolatos sėkmingai dalyvaujama išorinio laboratorijų kokybės vertinimo programose: Labquality (Suomija), EARSS (European Antimicrobial Resistance Surveillance Network – Švedija).

4. Klinikinės imunologijos laboratorija

Vyresnioji ordinatorė – gydytoja alergologė-klinikinė imunologė dr. Radvilė Malickaitė.

Kokybės vadybininkė – medicinos biologė Nijolė Gerčiukaitė.

Laboratorijoje atliekami šie tyrimai ir jų grupės:

Audinių tipavimas. Atliekami tyrimai organų ir alogeninei kraujodaros kamieninių ląstelių transplantacijai. Organų (inkstų, širdies, kepenų, kasos, kt.) transplantacijai tiriami recipientų ir gyvų arba

kadaverinių donorų fenotipai, atliekami pretransplantacinės ir po-transplantacinės sensitizacijos tyrimai, kaupiamas Nacionalinio laukimo sąrašo serumo mėginių ir duomenų, gaunamų iš visų Lietuvos dializės centrų, bankas. Alogeninei kraujodaros kamieninių ląstelių transplantacijai ieškant giminingo arba negiminingo donoro tiriami suaugusieji, vaikai ir jų šeimos nariai. Nuo 2004 m. lapkričio 8 d. Lietuvos negiminingų donorų registrui tapus sudėtine Pasaulio registro *Bone Marrow Donors Worldwide* (BMDW) dalimi, laboratorija atlieka tyrimus ir tvarko Lietuvos registro duomenis.

Tėkmės citometrija. Tėkmės citometrijos būdu atliekamas recipiento ir donoro kryžminės dermės mėginys, stebima recipientų potransplantacinė imuninė būklė, atliekamas periferinio kraujo ir bronchoalveolinių nuoplovų limfocitų imunofenotipavimas nustatant pirminį ir antrinį imunodeficitą bei diferencijuojant plaučių ligas. Taip pat nustatomas audinių antigenas B27, tiriamas bazofilų atsakas *in vitro*. Tėkmės citometrija naudojama ir vykdant mokslines programas.

Autoimuninių ir alerginių ligų diagnostika. Laboratorinei autoimuninių ligų diagnostikai ir alergenui specifinių IgE klasės antikūnų tyrimui taikomi imunofluorescencinis, imunofermentinis, imunobloto metodai.

Limfocitų ir neutrofilų funkcijos tyrimai atliekami naudojant citocheminius, stimuliuotų ląstelių kultūros, latekso dalelių fagocitozės, chemotaksio metodus.

Infekcinių žymenų tyrimai. Imunofluorescencinis, imunofermentinis, imunobloto metodai taikomi *Chlamydia trachomatis*, *Borrelia burgdorferi*, *Herpes simplex* diagnostikai. Nustatomi *Chlamydia pneumoniae* antikūnai kraujo serume.

Kokybei užtikrinti nuolatos sėkmingai dalyvaujama išorinio laboratorijų kokybės vertinimo programose: Labquality (Suomija), EUROIMMUN (Vokietija), Quality Control Unit, Polish Society for Immunogenetics (Lenkija).

5. Kraujo perpylimo laboratorija

Vyresnioji ordinatorė, kokybės vadybininkė – laboratorinės medicinos gydytoja Vida Betingienė.

Laboratorijoje atliekami tyrimai:

Eritrocitų masės, trombocitų, bei negiminingų kaulų čiulpų donorų ištyrimas:

- kiekvienam donorui nustatoma kraujo grupė pagal ABO ir Rh D antigenų sistemas, prireikus nustatoma Rh D faktoriaus VI kategorija;
- nustatomas Kell antigenas – nors šis antigenas nėra labai paplitęs, tačiau dėl didelės recipiento imunizavimo tikimybės šį antigeną turintys asmenys negali būti kraujo donorai;
- ieškoma imuninių antikūnų kraujo serume.

Recipiento ištyrimas: kiekvienam ligoniui, kuriam rengiamasi perpilti kraujo, atliekami šie tyrimai:

- kraujo grupės pagal ABO ir Rh D antigenų sistemas;
- antikūnų paieškos kraujo serume.

Kraujo tapatumo mėginiai: norint išvengti ankstyvų ir vėlyvų potransfuzinių komplikacijų, recipientui tapatus kraujas parenkamas atliekant netiesioginį Kumbso mėginį.

Antikūnų identifikavimas: jei antikūnų paieškos rezultatai teigiami, antikūnai identifikuojami naudojant DiaMed ID mikrotipavimo sistemą ir standartinių eritrocitų rinkinį. Identifikavus antikūnus, perpilti parenkamas atitinkamo antigeno neturintis kraujas.

Retų kraujo grupių nustatymas: Rh, Kell, Duffy, Kidd, Lewis, P, MNS, Lutheran.

Tiesioginis Kumbso mėginys.

Antikūnų paieška ir identifikavimas nėščiąjų kraujo serume: nėščios moters kraujo serume besiformuojantys antikūnai pavojingi vaisiui ir naujagimiui, todėl jie turi būti nustatomi kuo anksčiau, stebima, kaip kinta jų titras.

Naujagimių kraujo grupės ir RhD faktoriaus nustatymas.

Kiti tyrimai: nustatomi šalčio antikūnai, antikūnų prieš eritrocitų antigenus titrai, antikūnai prieš hepariną.

Kokybei užtikrinti nuolatos sėkmingai dalyvaujama išorinio laboratorijų kokybės vertinimo programoje Labquality (Suomija).

6. Molekulinės diagnostikos laboratorija

Vyresnioji ordinatorė – laboratorinės medicinos gydytoja dr. Silvija Kiverytė.

Kokybės vadybininkė – laboratorinės medicinos gydytoja Raminata Vilkevičienė.

Laboratorinės diagnostikos centre infekciniai molekuliniai tyrimai pradėti 2001 m., o neinfekciniai žmogaus leukocitų antigenų (ŽLA) molekuliniai tyrimai – 2003 m. Todėl 2007 m. specialiai tam įrengtose patalpose įkurta Molekulinės diagnostikos laboratorija, kurioje:

- atliekami infekcijų sukėlėjų įvairiuose ėminiuose (kraujyje, šlapime, lyties organų išskyrose, bronchoalveolinėse nuoplovose, smegenų skystyje) molekuliniai (DNR, RNR) tyrimai: kiekybiniu molekulinio metodu nustatoma citomegalovirusas, Epšteino–Bar, B hepatito, poliomos, žmogaus papilomos (ŽPV) virusai. Molekulinės diagnostikos metodus planuojama įdiegti nustatant *Toxoplasma gondii* vaisiaus vandenyse, *Mycobacterium tuberculosis*, taip pat *Herpes* šeimos virusus, adenovirusus ir kt.;
- atliekami ŽLA molekuliniai tyrimai, kurie būtini tiriant negiminingus donorus (įtraukiant juos į donorų registrą), šeimų tipavimui (ieškant giminingo donoro), organų transplantacijai. Planuojama įdiegti didesnio specifiškumo ir didelės skiriamosios gebos ŽLA tipavimą, didinti tokių tyrimų pajėgumus;
- atsižvelgiant į ligoninės infekcijų kontrolės strategiją numatoma molekulinės diagnostikos metodus pritaikyti sukėlėjams aptikti ir jiems tipuoti.

Kokybei užtikrinti nuolatos sėkmingai dalyvaujama išorinio laboratorijų kokybės vertinimo programose: Labquality (Suomija), QCMD (Škotija), Department of Blood Group Serology, Medical University of Vienna (Austrija).

Persikeliant į naujas patalpas buvo svarbi ir rėmėjų parama. Ją suteikė: UAB „Interlux“, UAB „Diagnostinės sistemos“, „Abbott laboratories“ atstovybė Lietuvoje, UAB „Diagnosta“, „Instrumentation Laboratory (Lietuva) B. I.“, „Siemens Lietuva“, UAB „Eksmos medicininės technikos centras“, UAB „Grida lab.“, Lietuvos tautinis olimpinis komitetas, Kinijos Liaudies Respublikos ambasada, „SBA baldai“, „Vitlita“, UAB medicinos sistemos“, IĮ „Linea libera“, UAB „Vitrolab“, UAB „Roche Lietuva“, UAB „Vildoika“ Kėdžių centras, IĮ „Expertus Vilnensis“, UAB „Teksora Technika“, UAB „Laboratorinė medicina“. Svarbus rėmėjas buvo Dailius Juozapas Mišeikis.

Smarkiai padaugėjus pacientų atsirado būtinybė įsteigti dar vieną LDC padalinį – Laboratorinių tyrimų registratūrą. Ji savo darbą pradėjo 2009 m. gruodžio 1 d. (2009-10-29 generalinio direktoriaus įsakymas Nr. V-527 „Dėl LDC etatinės struktūros dalinio pakeitimo“). Vyresniąją klinikos laborantę tapo Rima Kėkštaitė. Šio padalinio, o ir viso Centro bei ligoninės darbo kokybei užtikrinti svarbus buvo generalinio direktoriaus 2008 m. birželio 3 d. įsakymas Nr. V-309 „Dėl laboratorinių tyrimų formų LDC tvirtinimo“, kuriuo buvo patvirtinta 50 tyrimo formų, taip pat 2009 m. birželio 26 d. įsakymas Nr. V-341 „Dėl paslaugų kainyno pakeitimo“, kuriuo patvirtintos visų LDC atliekamų tyrimų kainos.

Vykdamt Stebėtojų tarybos ir dalininkų atstovų 2009 m. gegužės 20 d. posėdžio nutarimą ir siekiant užtikrinti racionalų lėšų naudojimą VŠĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų generalinio direktoriaus prof. Aleksandro Laucevičiaus 2009 m. liepos 9 d. įsakymu Nr. V-369 „Dėl Centro filialo laboratorinės medicinos skyriaus analizės“ buvo sudaryta komisija, kurios pirmininku paskirtas Laboratorinės diagnostikos centro vyr. ordinatorius Dalius Vitkus. Ši komisija

įpareigota atlikti Centro filialo (buvusi „Raudonojo Kryžiaus“ ligoninė) Laboratorinės medicinos skyriaus veiklos įvertinimą, siekiant didinti veiklos efektyvumą ir mažinti išlaidas. Po šio įvertinimo buvo priimtas nutarimas paskirti Centro filialo Laboratorinės medicinos skyriaus vadovu specialistą iš Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Laboratorinės diagnostikos centro. Juo tapo laboratorinės medicinos gydytojas Valdas Banys. 2013 m. vasario 4 d. įsakymu Nr. V-55 „Dėl Centro filialo veiklos nutraukimo“ ir vadovaudamasis 2013 m. sausio 30 d. vykusio dalininkų susirinkimo nutarimu generalinis direktorius A. Laucevičius įsakė nuo tų pačių metų vasario 28 d. nutraukti Centro filialo veiklą. Jo Laboratorinės medicinos skyrius buvo perkeltas į patalpą Santariškių g. 2 ir įsijungė į Laboratorinės diagnostikos centro veiklą nesuformuojant atskiros struktūros.

VšĮ Valkininkų sanatoriją prijungus prie VUL SK, laboratorija buvo prijungta prie VUL SK Laboratorinės diagnostikos centro ir 2010 m. spalio 14 d. generalinio direktoriaus įsakymu Nr. V-488 „Dėl etatų įvedimo“ pirmąją darbuotoja Valkininkuose paskirta klinikos laborantė Teresė Mačionienė, o vėliau ją pakeitė Renata Ragauskienė.

2012 m. vasario 10 d. generalinio direktoriaus prof. A. Laucevičiaus įsakymu Nr. V-89 „Dėl Laboratorinės diagnostikos centro pavadinimo“ ir atsižvelgiant į Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto 2012 m. sausio 17 d. Tarybos posėdžio nutarimą nuo 2012 m. vasario 13 d. VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikos Laboratorinės diagnostikos centro pavadinimas pakeistas į Laboratorinės medicinos centras. Pagrindime pabrėžiama, kad Laboratorinės diagnostikos centras savo funkcijomis jau seniai viršijo paprasto laboratorinės diagnostikos padalinio statusą. Jame ne tik atliekami laboratoriniai tyrimai visos Lietuvos medicinos įstaigoms (pagal sutartis), bet kartu jis yra Medicinos fakulteto Fiziologijos, biochemijos ir laboratorinės medicinos katedros mokslo ir klinikinių tyrimų bazė, laboratorinės medicinos specialistų (magistrantų, gydytojų rezidentų), dok-

torantų rengimo bei Laboratorinės medicinos podiplominių studijų ir specialistų kvalifikacijos kėlimo bazė.

Pabrėžta, kad laboratorinės medicinos gydytojas yra savarankiška specialybė, kurios kvalifikacija suteikiama gydytojams baigus 4 metų trukmės Laboratorinės medicinos rezidentūros studijas, ji apibrėžta Medicinos norma 70:2008. Šiuos specialistus, kaip ir medicinos biologus, vienija nacionalinė Lietuvos laboratorinės medicinos draugija.

Ligoninė, o ir laboratorija yra kaip gyvas organizmas, ji nuolat keičiasi reaguodama į aplinkos iššūkius. Siekiant gerinti darbo organizavimą, pacientams teikiamų paslaugų kokybę ir efektyviai panaudoti turimus išteklius, generalinis direktorius prof. Kęstutis Strupas 2014 m. spalio 17 d. įsakymu Nr. V-547 „Dėl VšĮ VUL Santariškių klinikų struktūrinių pertvarkymų“ patvirtino naują ligoninės struktūrą, kurios vienas padalinių – Ambulatorinės medicinos ir diagnostikos tarnyba – jungė šiuos centrus: Konsultacijų polikliniką, Laboratorinės medicinos centrą, Medicininės genetikos centrą, Radiologijos ir branduolinės medicinos centrą ir Šeimos medicinos centrą, o tarnybos vadove paskirta gydytoja Jolita Jakutienė. 2015 m. birželio 22 d. generalinio direktoriaus įsakymu Nr. V-504 „Dėl Laboratorinės medicinos centro struktūrinių pertvarkymų“ Mikrobiologijos laboratorija buvo sujungta su Molekulinės diagnostikos laboratorija ir pavadinta Mikrobiologijos laboratorija, o Klinikinės imunologijos laboratorija sujungta su Kraujo perpylimo laboratorija ir pavadinta Klinikinės imunologijos ir kraujo perpylimo laboratorija. Tuo pačiu įsakymu patvirtinta ir Centro etatinė struktūra.

2016 m. rugpjūčio 1 d. generalinio direktoriaus prof. K. Strupo įsakymu Nr. 593 „Dėl 2016-06-07 įsakymo Nr. V-479 „Dėl viešosios įstaigos Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų struktūrinių pertvarkymų“ dalinio pakeitimo“ Laboratorinės medicinos centre buvo įsteigta Tuberkuliozės tyrimų laboratorija, kurios vedėja tapo medicinos biologė Edita Vasiliauskienė, ir Infekcinių ligų diagnostikos

laboratorija, kurios vedėja tapo medicinos biologė Almina Bajoriūnienė.

Taigi Laboratorinės medicinos centro struktūrą nuo 2016 m. sudarė šie padaliniai:

1. Laboratorinės medicinos centras – 15 etatų, vadovas – medicinos biologas doc. dr. Dalius Vitkus;
2. Laboratorinių tyrimų registratūra – 20,25 etato, atsakinga – klinikos laborantė Rima Kėkštaitė;
3. Hematologijos ir bendrosios citologijos laboratorija – 34,25 etato, vedėja – medicinos biologė Elvyra Ostanevičiūtė;
4. Biochemijos laboratorija – 44 etatai, vedėjas – laboratorinės medicinos gydytojas dr. Valdas Banys;
5. Klinikinės imunologijos ir kraujo perpylimo laboratorija – 34,25 etato, vedėja – gydytoja alergologė-klinikinė imunologė dr. Radvilė Malickaitė;
6. Mikrobiologijos laboratorija – 29,25 etato, vedėja – laboratorinės medicinos gydytoja dr. Silvija Kiverytė;
7. Tuberkuliozės tyrimų laboratorija – 12,625 etato, vedėja – medicinos biologė Edita Vasiliauskienė.
8. Infekcinių ligų diagnostikos laboratorija – 17,25 etato, vedėja – medicinos biologė Almina Bajoriūnienė (nuo 2018 m. – medicinos biologė Jolanta Žiliukienė).

Laboratorinės medicinos centro direktorei prof. Zitai Aušrelei Kučinskienei nutarus pasitraukti iš šių pareigų, – o jas profesorė ėjo nuo 1983 m. rugsėjo 1 d., taigi 33 metus, – 2016 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. K-1745 „Dėl darbo sutarčių pakeitimo ir nutraukimo“ generalinis direktorius prof. Kęstutis Strupas patenkino jos prašymą ir perkėlė iš 0,5 etato Laboratorinės medicinos centro vadovės-laboratorinės medicinos gydytojos pareigų į 0,5 etato konsultantės-laboratorinės medicinos gydytojos pareigas. Tuo pačiu įsakymu laikinai iki konkurso į šias pareigas paskirtas Biochemijos laboratorijos vedė-

jas medicinos biologas docentas dr. Dalius Vitkus. Štai koks buvo jo profesinis kelias.

Dalius Vitkus laboratorinės medicinos specialisto kelią pradėjo studijuodamas Vilniaus universitete biochemiją, kai 1992 m. laisvu nuo studijų laiku pradėjo dirbti ką tik atidarytos Vilniaus universitetinės greitosios pagalbos ligoninės laboratorijoje (dabar – Respublikinė Vilniaus universitetinė ligoninė). 1994 m. apgynė diplominį darbą tema „Lipoproteinas X – jo nustatymo ir pritaikymo kepenų ligų diagnostikoje galimybės“ ir gavęs diplomą pradėjo dirbti Laboratorinės diagnostikos centro Biochemijos laboratorijos klinikiniu biologu. 1996 m. pagal tuo metu galiojusią laboratorinės medicinos specialistų rengimo tvarką mokėsi Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Klinikinės laboratorinės diagnostikos pirminėje specializacijoje, kurią baigęs įgijo Klinikinės laboratorinės diagnostikos specialisto profesinę kvalifikaciją. Taip jau sutapo, kad, per trumpą laiką iš darbo išėjus dviem Biochemijos laboratorijos vyresniesiems ordinatoriams, dar būdamas visai jaunas specialistas D. Vitkus buvo paskirtas vadovauti Biochemijos laboratorijai. Šias pareigas ėjo 21 metus – iki 2017 m. gegužės mėnesio, kai laimėjęs konkursą pradėjo eiti Laboratorinės medicinos centro vadovo pareigas.

Dirbdamas Biochemijos laboratorijos vyresniuoju ordinatoriumi, į kasdienę praktiką įdiegė daug naujų tyrimų metodų, pirmiausia specifinių baltymų, taip pat elektroforezės ir šiuolaikinių lipidų apykaitos rodiklių. 2005–2007 m. kartu su kitų laboratorijų kolegomis Dalius Vitkus rengė ir įgyvendino laboratorinės diagnostikos infrastruktūros atnaujinimo projektą, o 2007 m. birželio mėnesį vadovavo Laboratorinės diagnostikos centro perkėlimui į naujas, šiuolaikinius reikalavimus atitinkančias patalpas. 2008 m. jo iniciatyva, vadovaujantis LEAN principais, buvo pertvarkytas Biochemijos laboratorijos darbas: įdiegta automatizuota mėginių paruošimo sistema, pradėti naudoti integruoti analizatoriai, kurių dėka klinikinės biochemijos, imunochemijos ir in-

fekcinės serologijos tyrimai atliekami iš vieno mėgintuvėlio, pradėtas informacijos skaitmeninimo procesas, kuris leidžia laboratorinius tyrimus užsakyti ir rezultatus užsakovui teikti elektroniniu būdu.

Diegdamas naujus tyrimų metodus ir matydamas, kokius skirtingus rezultatus galima gauti tiriant tą patį mėginį įvairiais metodais, Dalius Vitkus susidomėjo tyrimų kokybės užtikrinimu ir standartizacija, tyrimų proceso valdymo būdais, taip pat išoriniu laboratorinių tyrimų kokybės vertinimu. Todėl 2005 m. įstojo į Vilniaus universiteto doktorantūros studijas, kurias baigė 2009 m. ir apgynė daktaro disertaciją „Laboratorinių tyrimų kokybės užtikrinimo modelio sukūrimas, išbandymas ir įdiegimas“.

D. Vitkus nuo 1999 m. metų dirba Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Fiziologijos, biochemijos, mikrobiologijos ir laboratorinės medicinos katedroje, kur dėsto laboratorinę mediciną, klinikinę biochemiją ir vadybą biomedicinoje. Nuo 2012 metų yra šios katedros docentas, jam taip pat suteiktas pedagoginis docento vardas.

2012 m. Dalius Vitkus išrinktas Lietuvos laboratorinės medicinos draugijos valdybos pirmininku ir šias visuomenines pareigas eina iki šiol. Jis taip pat yra Europos klinikinės chemijos ir laboratorinės medicinos federacijos (EFLM) valdybos narys, Europos išorinio kokybės vertinimo tiekėjų laboratorinei medicinai organizacijos (EQALM) mokslo komiteto narys, išorinio kokybės vertinimo specifikacijų darbo grupės vadovas; Amerikos klinikinės chemijos asociacijos (AACC) narys; Baltijos laboratorinės medicinos asociacijos (BALM) valdybos narys; EFLM profesijos komiteto laikinosios darbo grupės „EFLM mokymų programos kursai (EFLM *Syllabus Course*)“ narys; IFCC mokslo padalinio Nomenklatūros, savybių ir vienetų komiteto ir Sieties laboratorinėje medicinoje komiteto, IFCC mokymo ir vadybos padalinio Klinikinių laboratorijų vadybos komiteto narys korespondentas; EFLM švietimo ir mokslo komiteto kongresų ir podiplominio mokymo darbo grupės narys korespondentas; EFLM darbo grupės „Registras“ narys korespondentas. Jis aktyviai dalyvauja ekspertinėje veikloje:

yra Nacionalinio akreditacijos biuro vertintojas (LST EN ISO 15189), Išorinio kokybės vertinimo organizatoriaus „Labquality“ (Suomija) programos ekspertas, žurnalo „Laboratorinė medicina“ redakcinės kolegijos narys, buvo daugelio įvairių Sveikatos apsaugos ministerijos darbo grupių narys, tarptautinių kongresų organizacinių, mokslinių komitetų ir pranešimų vertinimo komitetų narys.

Užsienio ir Lietuvos spaudoje Dalius Vitkus yra paskelbęs daugiau kaip 40 mokslinių publikacijų. Už vertingą mokslo darbą „Laboratorinių tyrimų kokybės užtikrinimo modelio sukūrimas, išbandymas ir įdiegimas“, įdiegtą į praktiką, 2010 m. apdovanotas Vilniaus medicinos draugijos garbės raštu, 2013 m. už išorinio kokybės vertinimo programų vystymą ir vadybą apdovanotas išorinio kokybės vertinimo organizatoriaus „Labquality“ garbės raštu.

2017 m. balandžio 27 d. vykusį viešąjį konkursą LMC vadovo pareigoms eiti 5 metų laikotarpiui laimėjo dr. Dalius Vitkus (2017 m. balandžio 28 d. įsakymas Nr. K-620 „Dėl darbo sutarčių pakeitimo“). Biochemijos laboratorijos konsultantas laboratorinės medicinos gydytojas dr. Valdas Banys VUL SK generalinio direktoriaus įsakymu 2017-05-03 Nr. K-643 „Dėl darbo sutarčių pakeitimo“ buvo laikinai iki konkurso paskirtas Biochemijos laboratorijos vedėju-laboratorinės medicinos gydytoju.

Taigi Centro darbui užtikrinti ir veikloms įgyvendinti iš viso skirta 206,875 etato.

Svarbus ligoninės istorijos etapas – jos pavadinimo pakeitimas: generalinio direktoriaus K. Strupo 2017 m. balandžio 25 d. įsakymu Nr. V-290 „Dėl ligoninės pavadinimo pakeitimo“ nuo 2017 m. gegužės 1 d. Viešosios įstaigos Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų pavadinimas keičiamas į Viešoji įstaiga Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos.

2017 m. pradžioje buvo suburta Laboratorinės medicinos centro valdymo grupė, kurią sudarė:

- doc. dr. Dalius Vitkus – medicinos biologas, LMC vadovas,

- Aldona Lujienė – medicinos biologė, LMC kokybės vadybininkė,
 - dr. Valdas Banys – konsultantas, laboratorinės medicinos gydytojas, o vėliau Biochemijos laboratorijos vedėjas,
 - Jolita Jurkevičienė – medicinos biologė, Biochemijos laboratorijos kokybės vadybininkė,
 - Elvyra Ostanevičiūtė – medicinos biologė, Hematologijos ir bendrosios citologijos laboratorijos vedėja,
 - dr. Silvija Kiverytė – laboratorinės medicinos gydytoja, Mikrobiologijos laboratorijos vedėja,
 - dr. Radvilė Malickaitė – gydytoja alergologė-klinikinė imunologė, Klinikinės imunologijos ir kraujo perpylimo laboratorijos vedėja,
 - doc. dr. Dovilė Karčiauskaitė – laboratorinės medicinos gydytoja ir VU Medicinos fakulteto Fiziologijos, biochemijos, mikrobiologijos ir laboratorinės medicinos katedros vedėja,
 - Almina Bajoriūnienė – medicinos biologė, Infekcinių ligų diagnostikos laboratorijos vedėja,
 - Edita Vasiliauskienė – medicinos biologė, Tuberkuliozės tyrimų laboratorijos vedėja,
 - Andrejus Coj – medicinos biologas, atsakingas už Centro internetinio puslapio priežiūrą, informacijos viešinimą,
 - Armandas Karosas – medicinos biologas ir atsakingas už viešuosius pirkimus,
 - Ričardas Stonys – medicinos biologas ir atsakingas už informacines technologijas,
 - Rima Kėkštaitė – laboratorinių tyrimų registratūros vyr. klinikos laborantė,
 - Alma Vitkienė – vyresnysis specialistas apskaitai,
 - Irina Purlienė – vyresnioji klinikos laborantė, administratorė.
- Centro valdymo grupės susirinkimai vyksta du kartus per mėnesį, o jei reikia – ir dažniau.

2017 m. gegužės 12 d. Centro valdymo grupės susirinkime dr. Dalius Vitkus pristatė Centro vadovybės vertinamąją analizę. Buvo išanalizuota Centro valdymo ir etatinė struktūra, atliktų tyrimų skaičius, finansinė būklė. Pažymėta, kad Laboratorinės medicinos centro administracinėje dalyje yra 16 etatų, dirba 24 darbuotojai; Hematologijos ir bendrosios citologijos laboratorijoje yra 35 etatai, dirba 30 darbuotojų; Biochemijos laboratorijoje yra 43 etatai, dirba 35 darbuotojai; Mikrobiologijos laboratorijoje yra 29,25 etato, dirba 32 darbuotojai; Klinikinės imunologijos ir kraujo perpylimo laboratorijoje yra 34,25 etato, dirba 34 darbuotojai; Tuberkuliozės tyrimų laboratorijoje yra 13,125 etato, dirba 12 darbuotojų; Infekcinių ligų diagnostikos laboratorijoje yra 18,5 etato, dirba 18 darbuotojų; Laboratorinių tyrimų registratūros padalinyje yra 20,75 etato, dirba 19 darbuotojų.

Atliktų tyrimų skaičius per 2016 metus, palyginti su 2015 metais, išaugo 2,9 %: Biochemijos laboratorijoje 1,1 %, Hematologijos ir bendrosios citologijos laboratorijoje 12 %, Mikrobiologijos laboratorijoje 7,4 %, Klinikinės imunologijos ir kraujo perpylimo laboratorijoje sumažėjo 5,8 %. Mokamų tyrimų skaičius sumažėjo 3,7 %, matyt, dėl didėjančios konkurencijos rinkoje. Kitoms įstaigoms atliekamų tyrimų skaičius išaugo 1,9 %. Padidėjo biomedicininiais tyrimams atliekamų tyrimų skaičius: jis išaugo 29,6 %, palyginti su 2015 metais.

Kaip ir kasmet, metų pabaigoje vyksta susitikimai su ligoninės administracija, kuriuose aptariami metų rezultatai, problemos ir numatomi darbai ateinantiems metams. Apie tai dr. D. Vitkus papasakojo LMC valdymo grupės susirinkime 2017 m. gruodžio 19 d. Metinis jo pranešimas apie LMC veiklą buvo pristatytas 2017 m. gruodžio 12 d. Ligoninės administracija teigiamai įvertino LMC darbuotojų pastangas įrengiant papildomą procedūrų patalpą, taip pat ir vadovybinę analizę. Buvo aptarta informacinių technologijų būklė ir pasiūlyta papildomai įdarbinti žmogų vien tik LMC reikmėms. Administracija taip pat priėmė svarbų sprendimą-pritarimą leisti pirkti 12 spalvų tėkmės citometrą. Minimoje LMC ataskaitoje pažymėta, kad pajamos,

palyginti su atitinkamu 2016 m. laikotarpiu, padidėjo 22,8 %, matyt, dėl pasikeitusio kainų skaičiavimo metodo. Nuo 2017 m. sausio 1 d. patvirtinti tarpklinikinių paslaugų įkainiai, kurie indeksuojami koeficientu 0,85. Išaugo pajamos ir už mokamus tyrimus – 16 %. Kadangi išlaidos medikamentams ir medicininėms priemonėms padidėjo 6 %, o tyrimų skaičius – 10 %, todėl bendra finansinė situacija buvo vertinama teigiamai. Pagrindinis tyrimų užsakovas yra Hematologijos, onkologijos ir transfuziologijos bei Nefrologijos centrai, taip pat Kardiologijos ir angiologijos bei Skubios medicinos pagalbos centrai. 2018 metais, be jau minėtų, didžiausias tyrimų užsakymų augimas buvo Santaros vaisingumo ir Biomedicininio tyrimų koordinavimo centruose, taip pat daugėjo tyrimų iš VUL Santaros klinikų filialo Vaikų ligoninės.

Per 2018 m. Centre atlikta 2 659 470 tyrimų – tai 7,3 % daugiau negu 2017 m. ir 19,0 % daugiau negu 2016 m.:

- Biochemijos laboratorijoje atlikta 1 691 662 tyrimai; augimas lyginant su 2017 m. – 10,1 %, o su 2016 m. – 17,9 %.
- Hematologijos ir bendrosios citologijos laboratorijoje atlikta 457 346 tyrimai; augimas lyginant su 2017 m. – 6,7 %, o su 2016 m. – 12,7 %.
- Mikrobiologijos laboratorijoje atlikta 195 024 tyrimai; tyrimų skaičius lyginant su 2016 m. padidėjo 1,4 %, o su 2016 m. – 7,8 %.
- Klinikinės imunologijos ir kraujo perpylimo laboratorijoje atlikta 212 100 tyrimų; bendras tyrimų skaičiaus lyginant su 2017 m. sumažėjo 0,8 %, o su 2016 m. – 0,2 %. Tačiau klinikinės imunologijos tyrimų skaičius didėja 4,5 %, o imunohematologinių tyrimų skaičius turi tendenciją mažėti.
- Tuberkuliozės tyrimų laboratorija prie LMC buvo prijungta 2016 m. rugsėjo 1 d. Joje atliekami tuberkuliozės mikrobiologiniai, molekuliniai genetiniai ir citologiniai tyrimai. Per 2018 m. buvo atlikta 22 007 tyrimai. Bendras tyrimų skaičius, jei lygintume su 2017 m., sumažėjo 3,8 %, tačiau pastebimas molekulinų

genetinių tuberkuliozės diagnostikos tyrimų skaičiaus augimas. 2018 m. buvo įdiegti ir nauji metodai: kliniškai svarbių atipinių mikobakterijų atsparumo makrolidams ir aminoglikozidams nustatymas molekuliniu metodu, jautrumo naujiems vaistams nuo tuberkuliozės nustatymas.

- Infekcinių ligų diagnostikos laboratorija prie LMC buvo prijungta taip pat 2016 m. rugsėjo 1 d. Čia tyrimai atliekami Infekcinių ligų klinikos pacientams. Per 2018 m. buvo atlikta 81 331 tyrimas. Lyginant su 2017 metais tyrimų sumažėjo 3,5 %, matyt, dėl tyrimų centralizacijos Laboratorinės medicinos centre.

2018 metais LMC pajamos viršijo 10 milijonų eurų. Išlaidos padidėjo 8,5 % dėl padidėjusio darbo užmokesčio (lėšos išaugo 15,7 %) bei įnašų socialiniam draudimui padidėjimo 16,2 %.

2019 metais su kolektyvu atsisveikino Laboratorinės medicinos centro kokybės vadybininkė Aldona Lujienė, kuri Centro Biochemijos laboratorijoje dirbo 38 metus (nuo 1981 metų), nuolat rūpinosi procedūrų kūrimu, jų atnaujinimu.

Daug dėmesio skiriama Laboratorinės medicinos centro darbuotojų kvalifikacijos kėlimui, vidiniams mokymams. Nemažai darbuotojų dalyvauja pedagoginiame procese – skaito laboratorinės medicinos dalyko paskaitas, veda seminarus bei praktinius užsiėmimus Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Biomedicinos mokslų instituto Fiziologijos, biochemijos, mikrobiologijos ir laboratorinės medicinos katedros studentams, taip pat vykdo mokslo tiriamąjį darbą. Į Centro darbą įsijungė ir nauji mokslininkai: habil. dr. Audronė Eidukaitė, dr. Aušra Linkevičiūtė. Be jau minėtų apgynusių disertacijas Centro darbuotojų, per pastarąjį laikotarpį mokslų daktarais tapo Dalius Vitkus (2009 m.), Miglė Janeliūnienė (2012 m.), Valdas Banys (2015 m.), Vytautas Žėkas (2019 m.); 2008–2012 m. doktorantūros darbą vykdė Andrejus Coj; nuo 2017 m. doktorantūroje studijuoja laboratorinės medicinos gydytojas Mantas Radzevičius, 2020 m. į doktorantūrą įstojo medicinos biologas Ričardas Stonys. Pasibaigus prof. Z. A. Kučins-

kienės kadencijai šios katedros vedėja 2018 m. išrinkta laboratorinės medicinos gydytoja doc. dr. Dovilė Karčiauskaitė.

Paminėtina, kad dauguma Centro darbuotojų yra aktyvūs Lietuvos laboratorinės medicinos draugijos nariai: jos ilgamete pirmininke (1983–2012 m.) buvo laboratorinės medicinos gydytoja prof. Z. A. Kučinskienė, 2012 m. pirmininku išrinktas medicinos biologas doc. dr. Dalius Vitkus, šios draugijos Vilniaus krašto pirmininkas yra Centro laboratorinės medicinos gydytojas dr. Valdas Banys.

Centro darbuotojai, kaip Lietuvos laboratorinės medicinos draugijos nariai, kartu su Lietuvos žmogaus genetikos draugija nuo 1999 m. leidžia žurnalą „Laboratorinė medicina“ (<https://zurnalas.llmd.lt/lt>). Prof. Z. A. Kučinskienė yra šio žurnalo Redaktorių kolegijos pirmininkė, LMC sekretorė doc. dr. Valerija Jablonskienė yra šio žurnalo mokslinė redaktorė, Redaktorių kolegijos nariai yra Centro darbuotojai dr. Silvija Kiverytė, dr. Rėda Matuzevičienė, dr. Dalius Vitkus.

LMC darbuotojai aktyviai dalyvauja tarptautiniuose mokslo renginiuose, tobulina kvalifikaciją, skaito pranešimus Lietuvos ir užsienio šalių rengiamuose seminaruose, konferencijose, kongresuose. Lietuvos laboratorinės medicinos draugijos, Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų Laboratorinės medicinos centro bei Vilniaus universiteto iniciatyva buvo organizuoti 2-asis (1994 m.), 5-asis (2000 m.), 8-asis (2006 m.), o vėliau ir 11-asis (2012 m.), 14-asis (2018 m.) Baltijos šalių Laboratorinės medicinos kongresai.

LMC specialistai yra įvairių Lietuvos ir užsienio draugijų nariai, tarptautinių kongresų, konferencijų organizacinių bei mokslinių komitetų nariai, atstovauja Lietuvą laboratorinei medicinai tarptautinėse organizacijose. LMC specialistai yra Sveikatos apsaugos ministerijos darbo grupių nariai, aktyvūs Lietuvos asmens sveikatos priežiūros įstaigų laboratorijų atestavimo ekspertai.

2019 m. liepos mėn. Laboratorinės medicinos centre įvyko susitikimas su VUL SK generaliniu direktoriumi prof. Feliksu Jankevičiumi.

Su juo buvo aptarti LMC akreditacijos klausimai ir tolesnė šio proceso eiga.

Remiantis dalininkų susirinkime priimtu sprendimu dėl filialų integravimo, siekiant optimizuoti veiklos procesus, gerinti darbo organizavimą, racionaliai paskirstyti žmogiškuosius išteklius, generalinio direktoriaus 2019 m. gruodžio 2 d. įsakymu Nr. V-910 „Dėl Vaikų ligoninės, VšĮ VUL Santaros klinikų filialo Laboratorinės diagnostikos skyriaus, Hematologijos ir bendrosios citologijos laboratorijos, Biochemijos laboratorijos, Mikrobiologijos laboratorijos prijungimo prie VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų Laboratorinės medicinos centro“ nuo 2020 metų sausio 1 d. Vaikų ligoninės, VšĮ VUL Santaros klinikų filialo, Laboratorinės diagnostikos skyrius, Hematologijos ir bendrosios citologijos laboratorija, Biochemijos laboratorija, Mikrobiologijos laboratorija buvo prijungti prie Santaros klinikų Laboratorinės medicinos centro. Šiuo įsakymu taip pat patvirtintos Laboratorinės medicinos centro struktūroje esančios laboratorijos bei jų etatinė struktūra:

1. Laboratorinės medicinos centras – 20,25 etato:

- Centro vadovas – medicinos biologas – doc. dr. Dalius Vitkus;
- Konsultantas – laboratorinės medicinos gydytojas – prof. habil. dr. Zita Aušrelė Kučinskienė;
- Laboratorinės medicinos gydytojas – doc. dr. Dovilė Karčiauskaitė;
- Medicinos biologas – Jolita Jurkevičienė, Andrejus Coj, Armandas Karosas, Ričardas Stonys;
- Kokybės vadybininkas – medicinos biologas Ričardas Stonys;
- Vyresnysis biomedicinos technologas – administratorius – Irena Purlienė;
- Apskaitininkas – biomedicinos technologas – Meilė Utaraitė-Kačanovė;
- Vyresnysis specialistas apskaitai – Alma Vitkienė;

- Vyriausiasis laboratorinės medicinos specialistas – medicinos biologas – doc. dr. Dalius Vitkus.
 - Sekretorius – medicinos biologas – doc. dr. Valerija Jablonskienė;
 - Biomedicinos technologas – Kristina Levickienė, Snaiguolė Jermalienė, Elvyra Matiukaitė, Meilė Utaraitė-Kačanovė;
 - Bendrosios praktikos slaugytoja – Vida Dovydenaitė, Daiva Pusvaškienė, Violeta Tylingo, Daiva Vyšniauskienė, Natalija Bučienė, Virginija Ustinovičienė, Renata Malinauskienė;
 - Ūkio reikalų tvarkytoja – Jolanta Mozolienė;
2. Hematologijos ir bendrosios citologijos laboratorija – 35 etatai:
- Vedėjas – medicinos biologas – Elvyra Ostanevičiūtė;
 - Konsultantas – laboratorinės medicinos gydytojas citologiniams tyrimams – Vilija Characiejūtė;
 - Konsultantas – laboratorinės medicinos gydytojas hematologijos ir tėkmės citometrijos tyrimams – doc. dr. Rėda Matuzevičienė;
 - Laboratorinės medicinos gydytojas – Vida Balvočiūtė, Irena Dobrynskaja, Vilija Characiejūtė, Violeta Dumbrauskienė, Aušra Janiulionienė, Vilma Latvėnaitė, dr. Miglė Janeliūnienė, Mantas Radzevičius;
 - Medicinos biologas – Danutė Meškienė, Jelena Volkova, Elvyra Ostanevičiūtė, Daiva Taškūnaitė, Agnė Barzinskienė;
 - Kokybės vadybininkas – medicinos biologas – Daiva Taškūnaitė;
 - Medicinos gydytojas;
 - Vyresnysis biomedicinos technologas – Ilona Naruševičiūtė;
 - Biomedicinos technologas – Dangirutė Jurgaitytė, Rūta Vinčienė, Danguolė Petraitienė, Nijolė Plauskaitė, Ilona Naruševičiū-

- tė, Virginija Šimkūnienė, Audra Jaselienė, Jurga Frolovienė, Ramunė Kojelienė, Jolita Pūrienė, Jūratė Žydelienė, Dalia Kazakevičiūtė;
- Laboratorinės medicinos pagalbinis darbuotojas – Irina Pervoikina, Jolanta Mozolienė.

3. Biochemijos laboratorija – 48,375 etato:

- Vedėjas – laboratorinės medicinos gydytojas – dr. Valdas Banys;
- Medicinos biologas – Laima Gogelienė, Irena Bogušienė, Jūratė Noreikienė, Marija Lissauskienė, Jolita Jurkevičienė, Andrejus Coj, Vilma Bumblienė, Alina Prodan, Armandas Karosas, Richardas Stonys, Viktorija Kapušinskienė, Dovilė Petronytė, Goda Aleknavičiūtė, Audronė Piunovienė, Ieva Binkytė, Dovilė Gataveckaitė;
- Kokybės vadybininkas – medicinos biologas – Jolita Jurkevičienė;
- Vyresnysis biomedicinos technologas – Aldona Jurevičienė;
- Biomedicinos technologas – Kristina Levickienė, Jolanta Šapokaitė, Rasa Gaižutienė, Stasė Petkelienė, Daiva Pocienė, Virginija Čepanonienė, Jūratė Galvelienė, Laimutė Kaganovienė, Stanislava Griežytė, Vilija Karčinskienė, Palmira Chmieliauskaitė, Ramunė Šerėnienė, Jelena Dubovskaja, Elena Sinkevičienė, Renata Ragauskienė, Mindaugas Norkus, Irma Virbickienė, Mantas Didikas;
- Medicinos chemikas – dr. Aušra Linkevičiūtė;
- Vyresnysis specialistas – Julija Zablockienė;
- Laboratorinės medicinos pagalbinis darbuotojas – Galina Mozol, Leokadija Volovičeva.

4. Mikrobiologijos laboratorija – 38,5 etato:

- Vedėjas – dr. Silvija Kiverytė;
- Konsultantas – laboratorinės medicinos gydytojas mikrobiologijai – dr. Silvija Kiverytė, Jūratė Kirslienė;

- Vyresnysis laboratorinės medicinos gydytojas mikrobiologijai – Rūta Ambrazaitienė;
 - Laboratorinės medicinos gydytojas – Rūta Ambrazaitienė, Raminta Vilkevičienė, Asta Mačionienė, Kristina Marcinkevičienė, Eglė Totmianinienė, Laimė Gečienė, Jūratė Kirslienė;
 - Medicinos biologas – dr. Algimantas Paškevičius, Jurgita Baubienė, Aldona Buržinskaitė, Daina Špelverytė, Almina Bajoriūnienė, Violeta Baliukynaitė;
 - Kokybės vadybininkas – medicinos biologas – Jurgita Baubienė;
 - Vyresnysis biomedicinos technologas – Inga Aleknavičienė;
 - Biomedicinos technologas – Rima Gudanec, Rimantė Malinauskienė, Janina Snabaitytė, Ramunė Rakštelienė, Laima Paukštienė, Danutė Urbonavičienė, Rūta Šitkauskienė, Birutė Venslauskaitė, Inga Aleknavičienė, Laima Kaškonienė, Žaneta Čerenok, Daina Taurinskaitė, Marina Baran, Vida Zagrabskaitė, Aurelija Uždanavičienė, Odeta Vilkevičienė, Inga Romanovskienė, Laimutė Rybakova, Sigutė Butvilienė, Lina Šimkuvienė;
 - Laboratorinės medicinos pagalbinis darbuotojas – Agata Vincikevičienė, Tatjana Tamašauskienė;
 - Medicininių autoklavų aparatininkas – Agata Vinckevičienė, Česlava Baliukevič.
5. Klinikinės imunologijos ir kraujo perpylimo laboratorija – 34,25 etato:
- Vedėjas – gydytojas alergologas – klinikinis imunologas – dr. Radvilė Malickaitė;
 - Konsultantas – gydytojas alergologas – klinikinis imunologas organų transplantacijai – dr. Tatjana Rainienė;
 - Konsultantas – medicinos biologas ląstelinės imunologijos tyrimams – dr. Laimutė Jurgauskienė;
 - Konsultantas – laboratorinės medicinos gydytojas autoimuniniams tyrimams – dr. Loreta Bagdonaitė;

- Vyresnysis laboratorinės medicinos gydytojas kraujo perpylimo tyrimams – Vida Betingienė;
 - Laboratorinės medicinos gydytojas – Vida Betingienė, Audronė Burneikaitė, Raminta Vilkevičienė, dr. Vytautas Žėkas;
 - Kokybės vadybininkas – laboratorinės medicinos gydytojas – Vida Betingienė;
 - Medicinos biologas – Audronė Vasiliūnienė, Aldona Sketerskienė, Birutė Kabelienė, Nijolė Gerčiukaitė, Regina Želvie-nė, Regina Dukštienė, Olga Bykova, Rūta Rutkūnaitė;
 - Medicinos gydytojas – Miglė Montrimaitė;
 - Vyresnysis biomedicinos technologas – Loreta Mykolaitytė;
 - Biomedicinos technologas – Aurelija Skarbaliūtė, Irena Šimko-vičiūtė, Rasa Čiaponienė, Ramunė Rakštelienė, Tereza Braze-vič, Genė Bilaišienė, Ineta Prakapienė, Lina Skunčikaitė, Bronė Voitekėnienė, Loreta Mykolaitytė, Vitalija Kazakevičienė;
 - Laboratorinės medicinos pagalbinis darbuotojas – Elena Šimkienė, Raimonda Žemaitienė, Danguolė Osinskienė, Veronika Kirejeva, Maryia Malevich;
 - Apskaitininkas – Stanislava Simanavičienė.
6. Laboratorinių tyrimų registratūra – 22 etatai:
- Vyresnysis biomedicinos technologas – Rima Kėkštaitė;
 - Biomedicinos technologas – Alma Vitkienė, Algina Kinderevičienė, Rita Kalantienė, Aušra Dominienė, Rima Kėkštaitė, Svetlana Larionova, Irina Purlienė, Loreta Valiukevičienė, Gražina Šabonaitė, Elvyra Matiukaitė, Elvyra Baliūnienė, Meilė Utaraitė-Kačanovė, Viktorija Kachanovskienė, Indrė Juodišiūtė-Peč-kienė, Jurgita Tamulionytė, Vida Jakubonienė, Larisa Turenko, Jolanta Vobalis, Michail Veršalovič;
 - Medicinos registratorius – Dalia Grinciūtė.

7. Tuberkuliozės tyrimų laboratorija – 12,625 etato:

- Vedėjas – medicinos biologas – Edita Vasiliauskienė;
- Laboratorinės medicinos gydytojas – Andrius Rudinskij;
- Kokybės vadybininkas – medicinos biologas – Edita Vasiliauskienė;
- Medicinos biologas – Laima Vasiliauskaitė, Liudmila Aleksandrovič, Uršulė Miknevičiūtė, Aistė Poškutė;
- Vyresnysis biomedicinos technologas – Egidijus Balukevičius;
- Biomedicinos technologas – Diana Jalinskienė, Virginija Rakauskienė, Egidijus Balukevičius, Vilma Žukauskė;
- Medicininių autoklavų aparatininkas – Jadvyga Soroko;
- Pagalbinis darbuotojas – Daiva Vaiginytė-Kiršininė, Halina Vitkovska, Jadvyga Soroko.

8. Infekcinių ligų diagnostikos laboratorija – 15,875 etato:

- Vedėjas – medicinos biologas – Jolanta Žiliukienė;
- Medicinos biologas – Jolanta Žiliukienė, Diana Šilinskė, Akvilė Voskaitė;
- Vyresnysis biomedicinos technologas – Asta Stankauskaitė;
- Kokybės vadybininkas – biomedicinos technologas – Eglė Šerstobojė;
- Biomedicinos technologas – Irena Žukovskienė, Rita Stolyarova, Ana Židonienė, Sergej Cyplakov, Genė Vaičekonytė, Lilia Jarmolovičienė, Eglė Šerstobojė, Aliona Kuznecova;
- Medicininių autoklavų aparatininkas;
- Pagalbinis darbuotojas – Jolanta Čepulienė.

9. Vaikų ligų diagnostikos laboratorija – 38,25 etato:

- Vedėjas – gydytojas alergologas – klinikinis imunologas – dr. Audronė Eidukaitė;
- Vyresnysis medicinos biologas – Natalija Drapeko;
- Kokybės vadybininkas – vyresnysis medicinos biologas – Reda Kružikaitė-Sakavickienė;

- Medicinos biologas – Evelina Gorbikova, Dalia Uzielaitė, Olga Strojėva, Dalia Burbienė, Reda Kružikaitė-Sakavickienė, Natalija Darinskienė, Natalija Drapeko, Gintarė Mušauskaitė;
- Vyresnysis biomedicinos technologas – Liucija Butko;
- Biomedicinos technologas – Daiva Dambrauskienė, Birutė Ambrozaitytė-Abramian, Dalia Šakalytė, Valentina Beržvinskienė, Margarita Stakienė, Laima Pigagaitė, Vida Rinkevičienė, Nadežda Lazukina, Lina Lukaševič, Julija Pažusinskaja, Oksana Lipnevičienė, Rūta Puskienė, Jolita Ruželienė, Marytė Valikonienė, Rima Venckuvienė, Jūratė Sirevičiūtė, Karolis Briedelis, Ilona Laukienė, Egidija Kimbarienė, Kornelija Steponaitytė, Emilija Gudauskaitė, Judita Grigonienė, Marija Steckaja;
- Ūkio reikalų tvarkytoja – Jolanta Čepulienė;
- Kurjeris – Dalia Dičkancienė, Tatjana Kriučichina;
- Laboratorinės medicinos pagalbinis darbuotojas – Ala Miliuš.

Iš viso 2020 m. sausio 1 d. Laboratorinės medicinos centrui patvirtinta 265,125 etato.

Medicinos pažanga yra neįmanoma be gerai išvystytos laboratorinės tarnybos, kompetentingų specialistų. Šiandien Lietuvoje jau galima atlikti geriausiai aprūpintuose pasaulio centruose praktikuojamus laboratorinius tyrimus. Tokia laboratorija Lietuvoje ir yra Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų Laboratorinės medicinos centras.

Zita Aušrelė Kučinskienė

**Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų
Laboratorinės medicinos centro istorijos metmenys:
nuo įsikūrimo 1983 m. iki 2020 m.**

Tiražas 120 egz.

Išleido UAB „Laboratorinė medicina“
Spausdino UAB „Jusida“